

Raport z ogólnopolskiego badania ankietowego na temat postaw wobec palenia tytoniu

Kantar Public dla Głównego Inspektoratu Sanitarnego

Październik 2017

Spis treści

1. Metodologia badań.....	4
Sposób doboru próby	4
Opis wyników badania.....	6
1. Palenie tytoniu	6
1.1 Codzienne palenie wg czynników społeczno-demograficznych.....	7
1.1.1 Wiek.....	7
1.1.2 Miejsce zamieszkania	8
1.1.3 Wykształcenie	8
1.1.4 Status zawodowy	9
1.1.5 Sytuacja materialna/bezrobocie.....	10
1.2 Okazjonalni palacze.....	11
1.3 Byli palacze	12
1.4 Nigdy niepalący	12
2. Bierne narażenie na dym tytoniowy	13
2.1 Narażenie na bierne palenie w domu	13
2.2 Narażenie na bierne palenie w innych miejscach	16
2.2.1 Zakład (miejsce) pracy.....	16
2.2.2 Lokale gastronomiczne.....	17
2.2.3 Dyskoteka/klub muzyczny	18
2.2.4. Centrum handlowe.....	18
2.2.5 Obiekty sportowe, rekreacyjno-wypoczynkowe oraz miejsca zabaw dzieci.....	19
2.2.6. Obiekty kulturalne	20
2.2.7 Placówki edukacyjne	21
2.2.8 Placówki służby zdrowia	23
2.2.9 Urzędy i instytucje państwowe.....	24
2.2.10 Środki i obiekty publicznego transportu	25
2.3 Palenie w obecności innych osób.....	25
3. Charakterystyka osób palących tytoń regularnie.....	27
4. Alternatywne formy używania tytoniu	33
5. Przestrzeganie zakazu palenia w miejscach publicznych i opinie na ten temat .	37
6. Promocja papierosów i kampanie zachęcające do rzucenia palenia	39

7. Podsumowanie	46
7.1 Postawy wobec palenia	46
7.2 Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania palenia	46
7.3 Behawioralna charakterystyka palenia	46
7.4 Bierne narażenie na dym tytoniowy	47
7.5 Opinie i postawy wobec programów i polityki zdrowotnej ograniczającej palenie	47
7.6 Promocja papierosów i kampanie zachęcające do rzucenia palenia	48
8. Rekomendacje	49

Autorzy raportu:

Anna Trząsalska

Maria Staszyńska

Urszula Krassowska

1. Metodologia badań

Badanie zrealizowane zostało w ramach badania wielotematycznego Omnibus w dniach 29 września - 4 października 2017 roku.

Badanie Omnibus przeprowadzane jest na reprezentatywnej, ogólnopolskiej próbie 1063 osób w wieku 15+, techniką CAPI.¹

Próba ma charakter losowo-kwotowy – zapewnia losowy dobór lokalizacji do badania i gwarantuje zgodność struktury próby ze strukturą populacji.

Sposób doboru próby

Ogólna charakterystyka

Badanie typu omnibus realizowane jest na 1000-osobowej losowej próbie, reprezentatywnej dla ogółu ludności Polski w wieku 15+. Próba ma charakter kwotowo-losowy i jest dobierana z operatu adresowego TERYT. Warstwowanie uwzględnia wielkość miejscowości oraz rozmieszczenie terytorialne w ramach województw, a także płeć i wiek dobieranych osób. Podstawą warstwowania są dane demograficzne zawarte w publikacji GUS „Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym.”, aktualne na 30.06.2016 r. i aktualizowane co roku.

Pierwsza faza procedury doboru – warstwowanie terytorialne

Badana populacja jest warstwowana ze względu na kryterium lokalizacji terytorialnej (w podziale na 16 województw) oraz klasę wielkości miejscowości. Według tego ostatniego kryterium miejscowości dzielone są na dziewięć kategorii wielkości: Warszawę, miasta powyżej 500 tys. mieszkańców, 200-499 tys., 100-199 tys., 50-99 tys., 20-49 tys., 10-20 tys., do 10 tys. oraz wsie.

W ramach przeprowadzonego podziału warstwowego dobierane są miejscowości, które w dalszej fazie stanowią jednostki losowania adresów. Do jednostek losowania włącza się obligatoryjnie wszystkie 18 miast o liczbie ludności przekraczającej 200 tys. mieszkańców, natomiast w klasach miejscowości o mniejszej liczbie mieszkańców jest losowana odpowiednia liczba miast. Losowanie to jest dokonywane z uwzględnieniem prawdopodobieństw proporcjonalnych do liczby mieszkańców, przy czym liczba miast, które mają być wylosowane jest ustalona przy założeniu, że w każdym z tych miast realizowana jest taka sama liczba wywiadów (równa wielkości wiązki realizacyjnej).

Losowanie miast odbywa się według schematu ze zwracaniem. Warstwy dla obszarów

---

¹ Wywiady realizowane metodą CAPI to wywiady bezpośrednie z respondentami (face to face) przeprowadzane przy użyciu laptopów. Ankieter wpisuje odpowiedzi respondenta w elektroniczny kwestionariusz, co pozwala sprawniej przeprowadzić wywiad i łatwiej zanalizować wyniki. Dodatkowo metoda ta pozwala na rozwinięcie aspektu graficznego, dodając grafikę jako integralną część kwestionariusza np. możliwość badania wizerunku marki poprzez prezentowanie na ekranie laptopa logotypów itp.

wiejskich wyznacza się zgodnie z podziałem terytorialnym na województwa. Następnie w każdym województwie dobierane są gminy, przy czym losowanie dokonywane jest według schematu ze zwracaniem z uwzględnieniem prawdopodobieństw proporcjonalnych do liczby mieszkańców gminy.

Na tym etapie doboru części wiejskie gmin miejsko-wiejskich włączane są do warstwy wsi w poszczególnych województwach, natomiast miasta z tych gmin dołączane są do warstw miast odpowiedniej klasy w poszczególnych województwach.

Druga faza procedury doboru - losowanie adresów

W drugiej fazie doboru w dobranych uprzednio miastach i gminach losuje się wymaganą liczbę adresów. Adresy dobierane są metodą losowania systematycznego z operatu TERYT.

We wszystkich miastach liczących ponad 200 tys. mieszkańców dobiera się liczbę adresów proporcjonalną do liczby ludności, przy czym współczynnik proporcjonalności ustalony jest z uwzględnieniem planowanej liczebności próby. W miastach o liczbie mieszkańców poniżej 200 tys. losowana jest jednakowa liczba adresów – odpowiadająca wiązce realizacyjnej.

W obszarach wiejskich podstawę losowania adresów stanowią dobrane wcześniej gminy.

W każdej z nich losuje się jedną wieś z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do liczby mieszkańców, a następnie spośród adresów dobranej wsi losowana jest liczba adresów odpowiadająca wielkości wiązki realizacyjnej.

Losowany jest jeden adres startowy na wiązkę. Dobór respondentów w wiązce realizowanej jest metodą random route.

Trzecia faza – alokacja cech demograficznych

W trzeciej fazie doboru próby do uprzednio wylosowanych adresów alokowany jest podział próby ze względu na płeć i kohorty wiekowe, osobno w poszczególnych klasach wielkości miast i osobno w każdym województwie w warstwie wsi. Płeć i wiek są krzyżowane ze sobą.

W przypadku kryterium wieku stosowany jest podział na 5 kohort: 15-19 lat, 20-29 lat, 30-39 lat, 40-49 lat, 50-59 lat i ponad 60 lat.

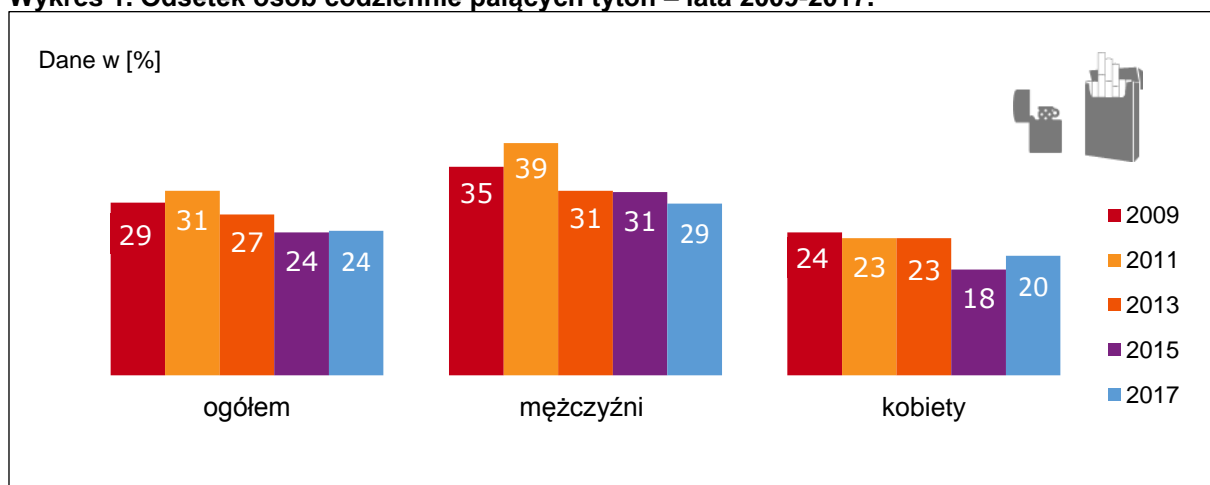
Opis wyników badania

1. Palenie tytoniu

W 2017 roku do nałogowego (codziennego) palenia przyznaje się niemal jedna czwarta Polaków – 24%. Wynik ten utrzymuje się na podobnym poziomie, jak 2 lata temu. Odsetek palaczy w poprzednich edycjach badania był nieznacznie wyższy – w 2009, 2011 i 2013 roku. Co więcej, na podstawie wyników z poprzednich lat zauważalna jest też tendencja spadkowa udziału osób palących nałogowo – odpowiednio o: 4 punkty procentowe (2013 vs 2011) i 3 punkty procentowe (2015 vs 2013).

Badania pokazują, że w nałóg palenia tytoniu częściej wpadają mężczyźni niż kobiety (29% wobec 20%). Zarówno wśród mężczyzn, jak i wśród kobiet, odsetek palących regularnie nie zmienił się w sposób istotny statystycznie w stosunku do poprzedniego pomiaru.

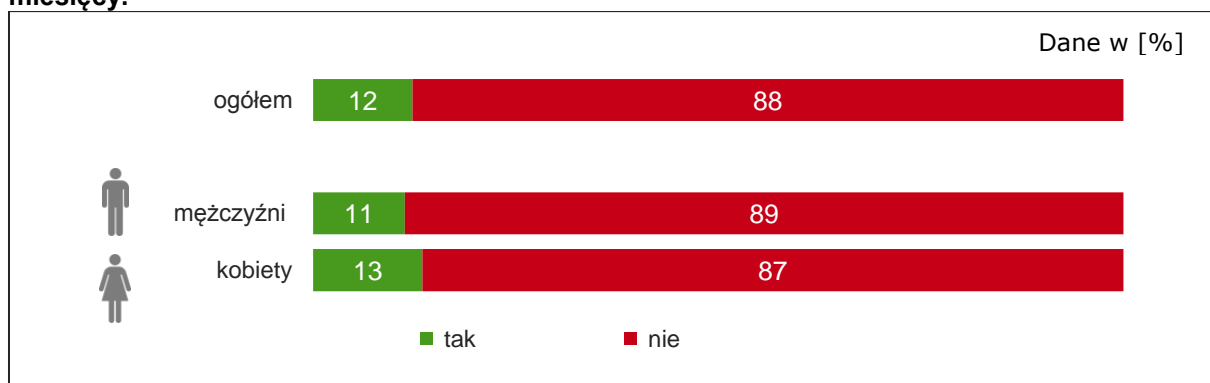
Wykres 1. Odsetek osób codziennie palących tytoń – lata 2009-2017.

2017: N=1042

Wśród osób, które palą codziennie 12% zaczęło palić tytoń w ciągu ostatniego roku. Wśród mężczyzn odsetek ten wynosi 11%, natomiast wśród kobiet 13%.

Wykres 2. Odsetek osób, które zaczęły palić regularnie (codziennie) w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

ogółem N=253, mężczyźni N=144, kobiety N=109

1.1 Codzienne palenie wg czynników społeczno-demograficznych

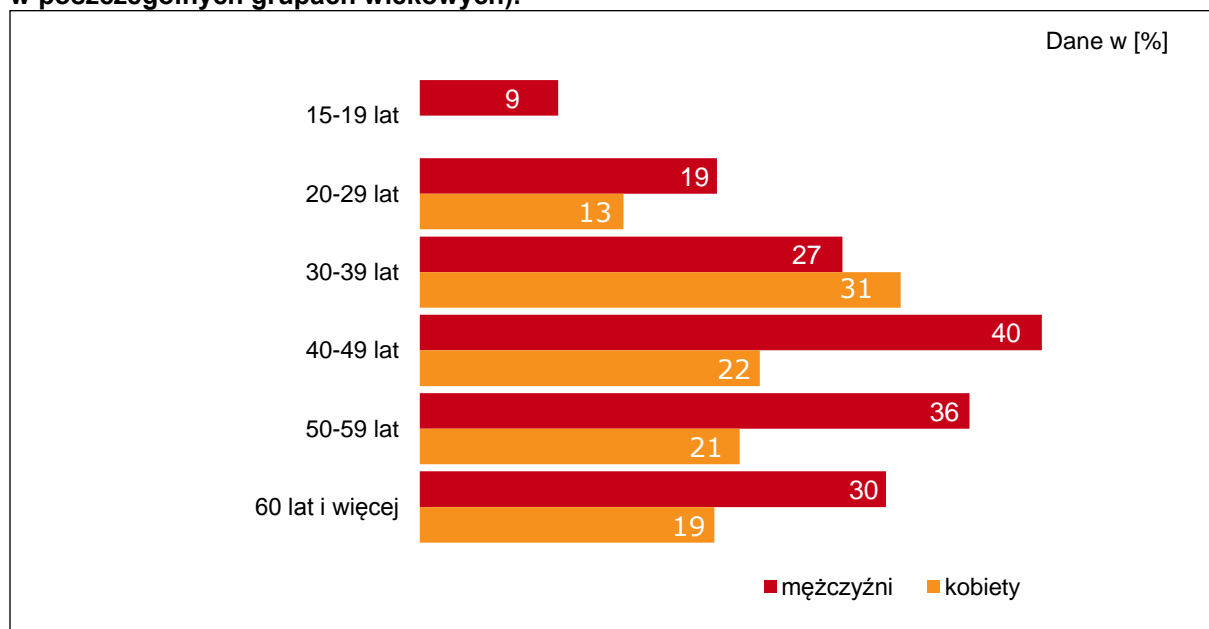
1.1.1 WIEK

Jak wynika ze wszystkich dotychczasowych pomiarów odsetek osób, które palą regularnie, jest najniższy wśród osób młodych – w grupie wiekowej: 15-19 lat (9% mężczyzn oraz mniej niż co setna kobieta w tym wieku przyznaje się do codziennego palenia). W porównaniu z wynikami z 2015 roku odnotowany został nieznaczny spadek odsetka wśród młodych palaczy – w 2015 roku do codziennego palenia przyznawało się 6% mężczyzn oraz 7% kobiet w tym wieku.

Odsetek palących mężczyzn wzrasta niemal proporcjonalnie wraz z wiekiem. Największy odsetek palących mężczyzn obserwuje się wśród 40-latków (odpowiednio: 40%). Wśród kobiet największy odsetek palących regularnie zauważa się w grupie trzydziestolatek (31%) i tylko w tej grupie wiekowej odsetek kobiet palących jest wyższy niż mężczyzn (31% wobec 27%).

W pozostałych grupach wiekowych to wśród mężczyzn znajduje się znacząco więcej palących. Różnice wynoszą od 6 do 18 punktów procentowych.

Wykres 3. Regularne palenie a wiek (odsetek osób palących codziennie wśród kobiet i mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych).

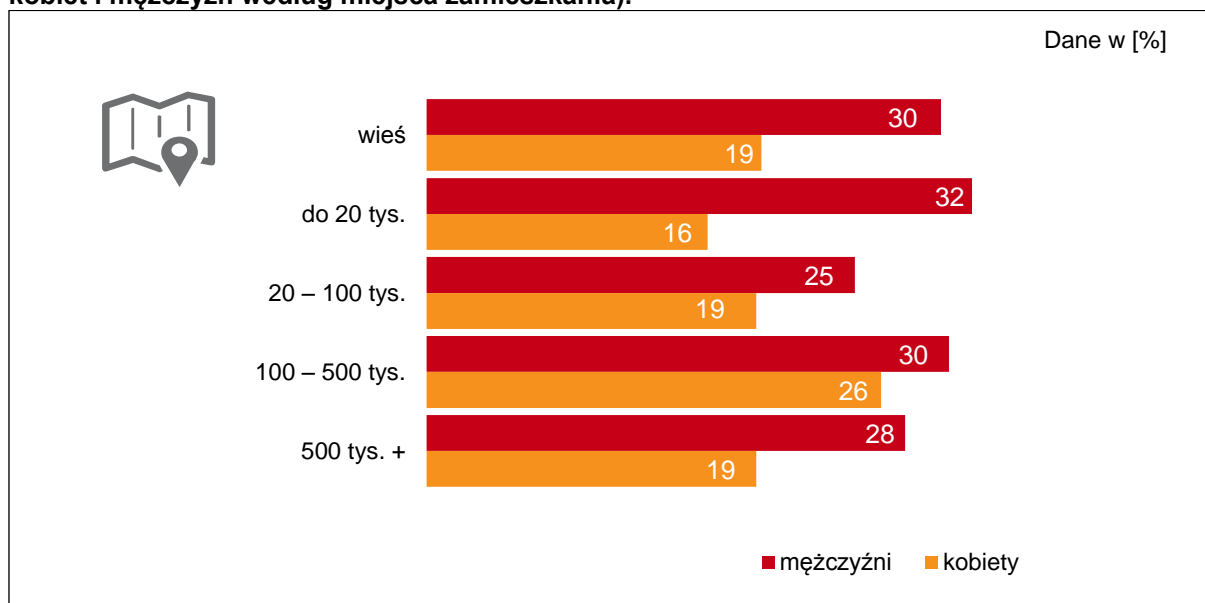

mężczyźni N=144, kobiety N=109

1.1.2 MIEJSCE ZAMIESZKANIA

Nałogowe palenie tytoniu w małym stopniu uzależnione jest od miejsca zamieszkania respondentów. Ogólnie rzecz biorąc, niezależnie od tego gdzie mieszkają, mężczyźni palą wyraźnie częściej niż kobiety. Warto zauważyć, że różnica ta jest wyraźnie mniejsza w miastach od 100 do 500 tysięcy mieszkańców – mieszkanki tych miast palą częściej niż inne Polki. Najmniejszy odsetek palących tytoń odnotowano wśród Polaków żyjących w mniejszych miastach (20-100 tysięcy mieszkańców) – rzadziej w takich miastach palą mężczyźni (25%).

Wykres 4. Regularne palenie a miejsce zamieszkania (odsetek osób palących codziennie wśród kobiet i mężczyzn według miejsca zamieszkania).

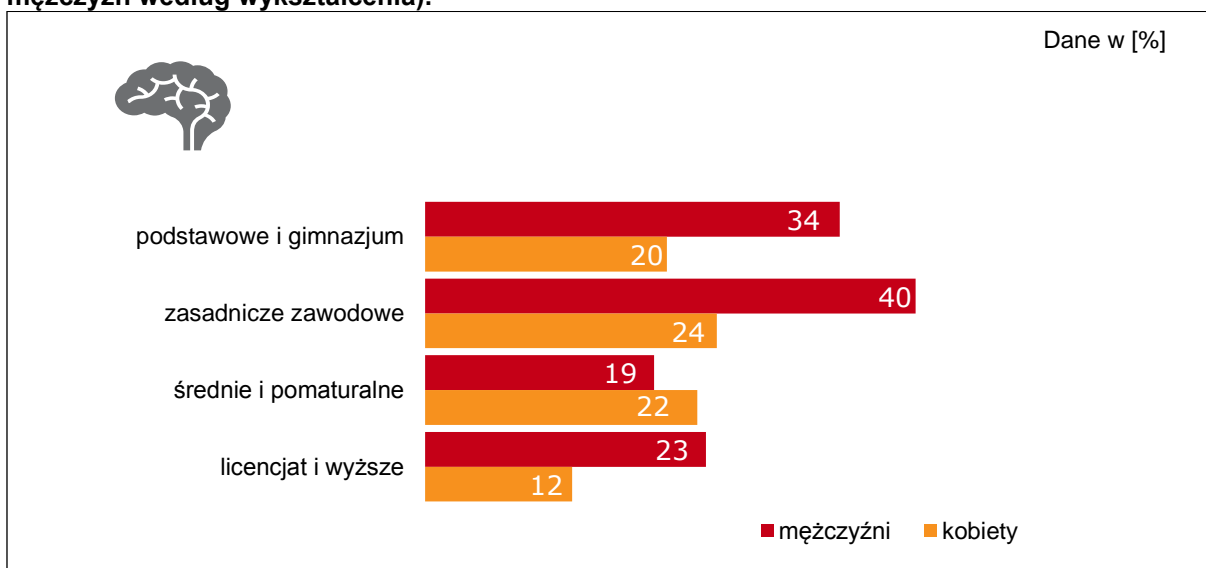
mężczyźni N=144, kobiety N=109

1.1.3 WYKSZTAŁCENIE

Najwyższy odsetek osób nałogowych palaczy jest w grupie posiadającej wykształcenie zasadnicze zawodowe (40% wśród mężczyzn, 24% wśród kobiet) oraz podstawowe – w tej grupie do palenia przyznaje się 34% mężczyzn oraz 20% kobiet. Najrzadziej nałogowo palą kobiety i mężczyźni z wykształceniem wyższym – odpowiednio 12% i 23%. W porównaniu z poprzednim pomiarem w 2015 odnotowany został wzrost odsetka palaczy w grupach osób lepiej wykształconych – w szczególności z wyższym wykształceniem.

Wykres 5. Regularne palenie a wykształcenie (odsetek osób palących codziennie wśród kobiet i mężczyzn według wykształcenia).

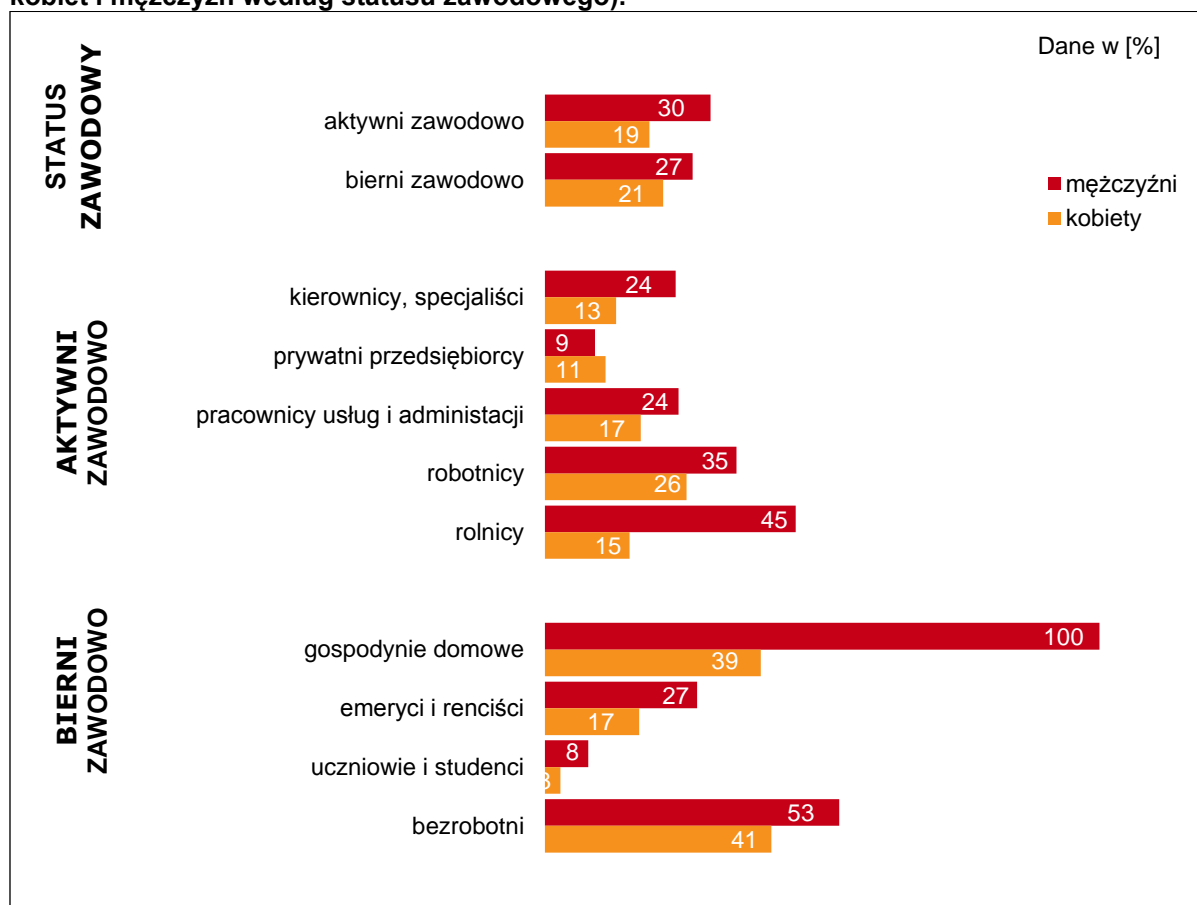

mężczyźni N=144, kobiety N=109

1.1.4 STATUS ZAWODOWY

Podobnie jak w 2015 roku, w 2017 roku mężczyźni aktywni zawodowo palą nieznacznie częściej niż bierni zawodowo (30% wobec 27%). Wśród kobiet z kolei zaobserwowana tendencja jest taka sama jak w ostatnim pomiarze – 19% kobiet aktywnych zawodowo pali, wśród biernych zawodowo – 21%.

Wykres 6. Regularne palenie a status zawodowy (odsetek osób palących codziennie wśród kobiet i mężczyzn według statusu zawodowego).

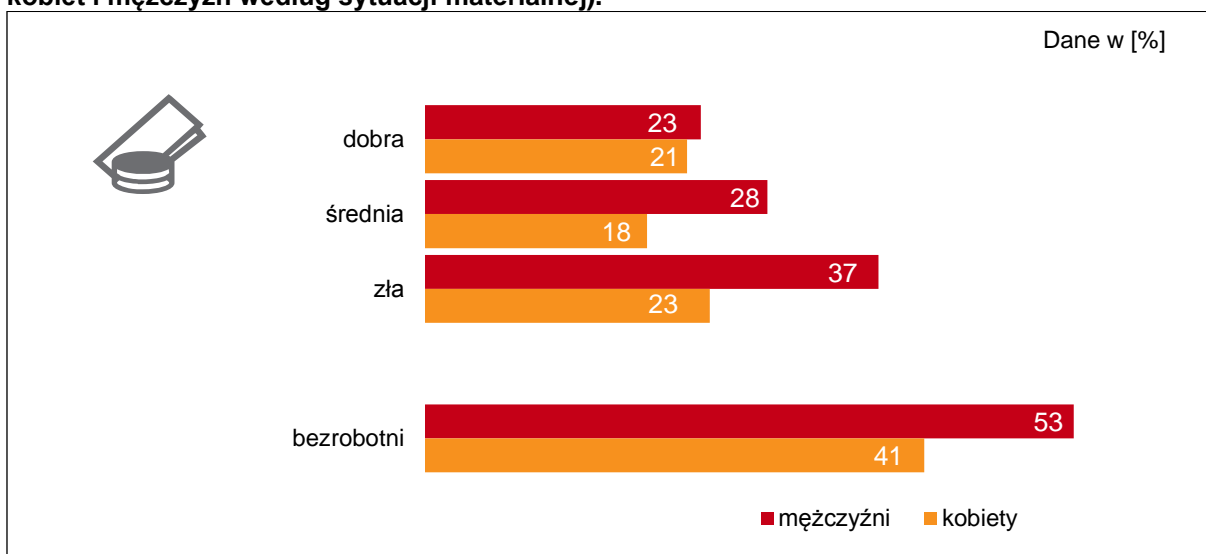

mężczyźni N=144, kobiety N=109; *N=2

1.1.5 SYTUACJA MATERIALNA/BEZROBOCIE

Jak wynika ze wszystkich edycji badania im gorsza jest sytuacja materialna badanych, tym częściej deklarują oni regularne palenie papierosów. W przypadku mężczyzn tendencja ta potwierdza się również w 2017 roku (23% mężczyzn w dobrej sytuacji materialnej pali regularnie, a 37% w złej sytuacji materialnej sięga codziennie po papierosa). Wśród kobiet nie ma takiej liniowej zależności – kobiety, które oceniają swoją sytuację materialną jako złą najczęściej palą tytoń codziennie (23%), ale niewiele mniej kobiet w dobrej sytuacji materialnej regularnie pali papierosy (21%). Wciąż wysoki odsetek nałogowych palaczy jest wśród osób bezrobotnych. Codziennie po tytoń sięga 53% bezrobotnych mężczyzn oraz 41% bezrobotnych kobiet. Warto zauważyć jednak, że w przypadku mężczyzn jest to o 14 punktów procentowych mniej niż w 2015 roku.

Wykres 7. Regularne palenie a sytuacja materialna (odsetek osób palących codziennie wśród kobiet i mężczyzn według sytuacji materialnej).

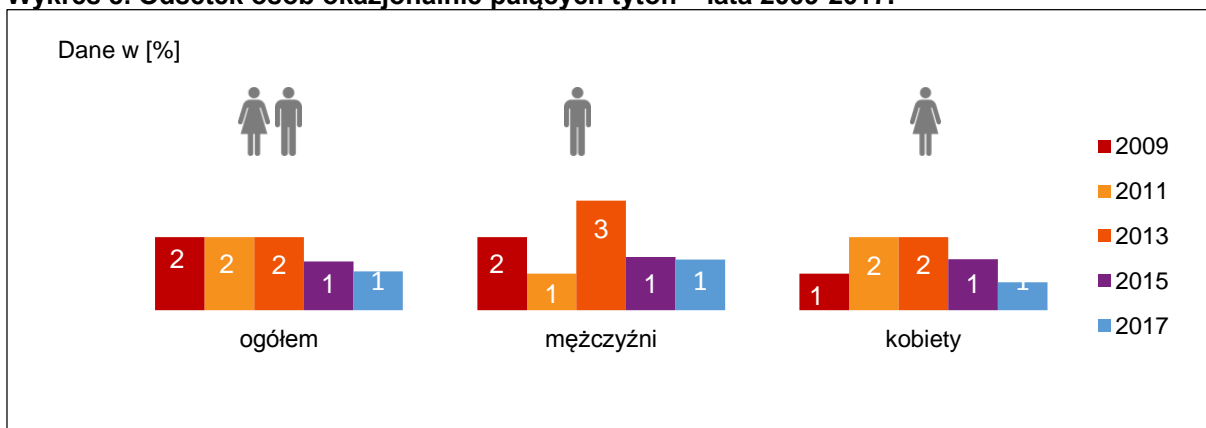

mężczyźni N=144, kobiety N=109

1.2 Okazjonalni palacze

Jeden na stu mężczyzn (1%) oraz jedna kobieta na sto (1%) deklaruje, że mimo, iż nie pali tytoniu regularnie, to zdarza im się „popalać”. W 2017 roku odsetek osób, które okazjonalnie palą tytoń utrzymuje się na podobnym poziomie, co w latach poprzednich.

Wykres 8. Odsetek osób okazjonalnie palących tytoń – lata 2009-2017.

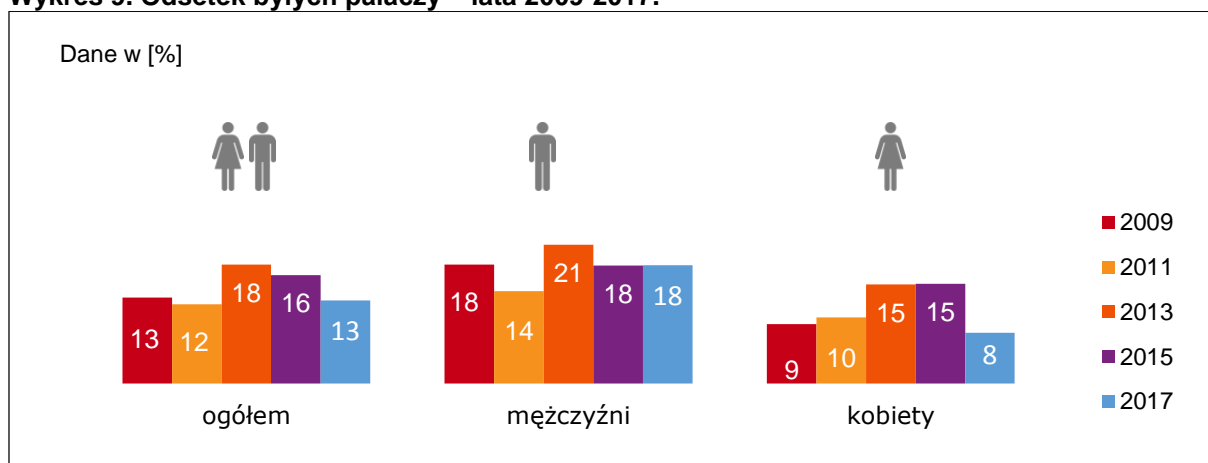

2017: N=1042

1.3 Byli palacze

Blisko jedna piąta mężczyzn (18%) oraz 8% kobiet przyznaje, że chociaż obecnie nie pali, to w przeszłości regularnie palili tytoń. Odsetek byłych palaczy wśród mężczyzn jest zbliżony do tego, jaki został odnotowany w poprzednim badaniu (w 2015 roku), natomiast odsetek kobiet, które przyznają się do tego, że paliły papierosy w przeszłości spadł o 7 punktów procentowych.

Wykres 9. Odsetek byłych palaczy – lata 2009-2017.

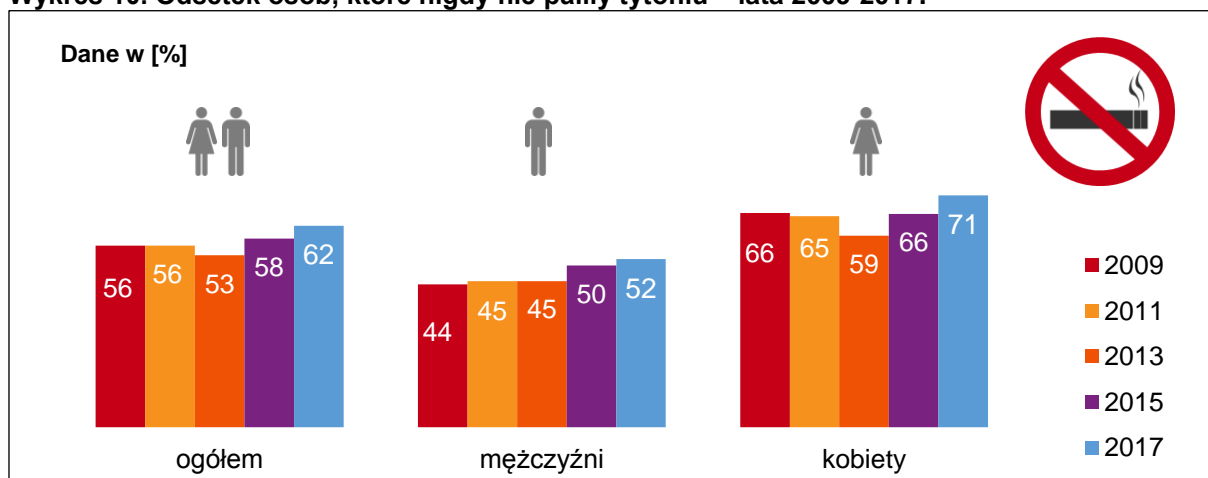
2017: N=1042

1.4 Nigdy niepalący

Połowa Polaków – 52% – oraz siedem na dziesięć Polek – 71% – deklaruje, że nigdy nie palili tytoniu. W porównaniu do danych z poprzednich pomiarów odsetki nigdy niepalących mężczyzn i kobiet wzrosły – odpowiednio o 2 i 5 punktów procentowych w porównaniu z wynikami z 2015 roku.

Ogólnie osoby nie palące stanowią ponad trzy piąte (62%). W porównaniu z wynikami z 2015 roku nastąpił wzrost o 4 punkty procentowe.

Wykres 10. Odsetek osób, które nigdy nie paliły tytoniu – lata 2009-2017.

2017: N=1042

2. Bierne narażenie na dym tytoniowy

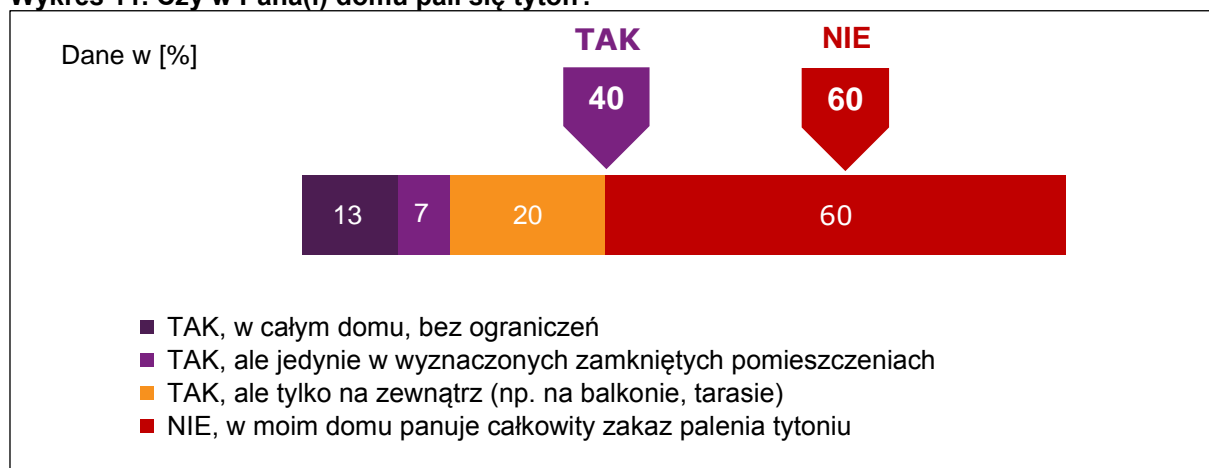
2.1 Narażenie na bierne palenie w domu

W 2013 roku 45% badanych mówiło, że w ich domu pali się tytoń. W 2015 roku odnotowany został spadek o 6 punktów procentowych. Na podobnym poziomie odsetek ten utrzymuje się również w 2017 roku. Obecnie 12% Polaków mówi, że w ich domach pali się tytoń bez ograniczeń – w całym domu. 7% deklaruje, że w ich domach pali się tytoń, ale jedynie w wyznaczonych do tego zamkniętych pomieszczeniach. W 20% domów tytoń pali się tylko na zewnątrz – np. na balkonie/ tarasie. W 20% domów tytoń pali się tylko na zewnątrz – np. na balkonie/ tarasie.

Wśród osób palących zdecydowana większość – niemal dziewięciu na dziesięciu (87%) przyznaje, że w ich domu pali się tytoń. Ponadto, aż 36% z nich deklaruje, że pali się go bez ograniczeń – w całym domu.

W zdecydowanej większości domów osób niepalących (76%) obowiązuje całkowity zakaz palenia.

Wykres 11. Czy w Pana(i) domu pali się tytoń?

2017: N=1042

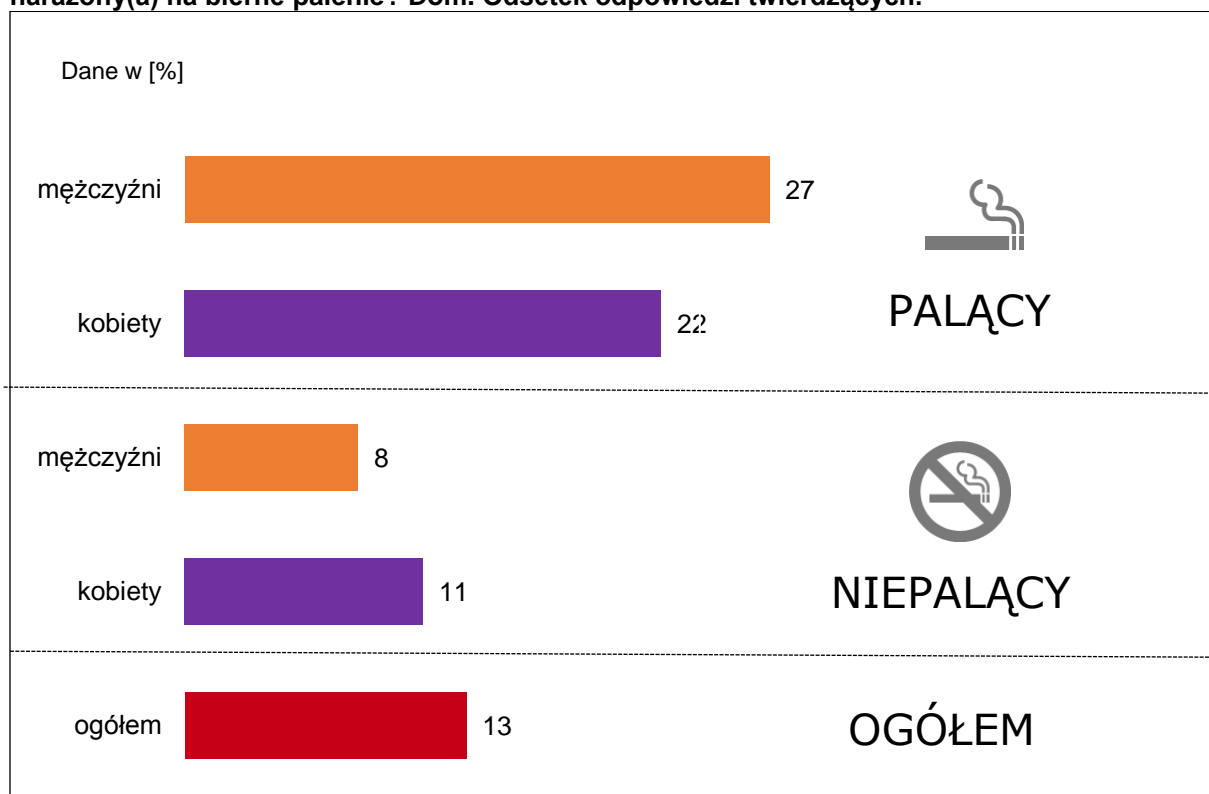
Wykres 12. Czy w Pana(i) domu pali się tytoń?

palący N=264, niepalący N=778

Dodatkowo 13% Polaków przyznaje, że we własnym domu są narażeni na bierne palenie. Palący przyznają, że zdecydowanie częściej narażeni są na dym tytoniowy w domu: odsetek kobiet wynosi 22%, a mężczyzn – 27%. Podczas gdy wśród niepalących narażonych na bierne palenie jest 11% kobiet i 8% mężczyzn.

Wykres 13. Czy przebywając w ostatnim miesiącu w wymienionych miejscach był(a) tam Pan(i) narażony(a) na bierne palenie? Dom. Odsetek odpowiedzi twierdzących.

2017: N=1042

Jedna trzecia Polaków mówi (34%), że w ich miejscu pracy lub nauki palenie jest dozwolone tylko na zewnątrz budynku, a jedna piąta (20%), że jest zabronione we wszystkich pomieszczeniach oraz na zewnątrz budynku. W porównaniu z wynikami z 2015 roku w 2017 nie zostały odnotowane żadne istotne zmiany.

Wykres 14. Czy w Pana(i) miejscu pracy lub miejscu nauki palenie jest..?

2017: N=1042

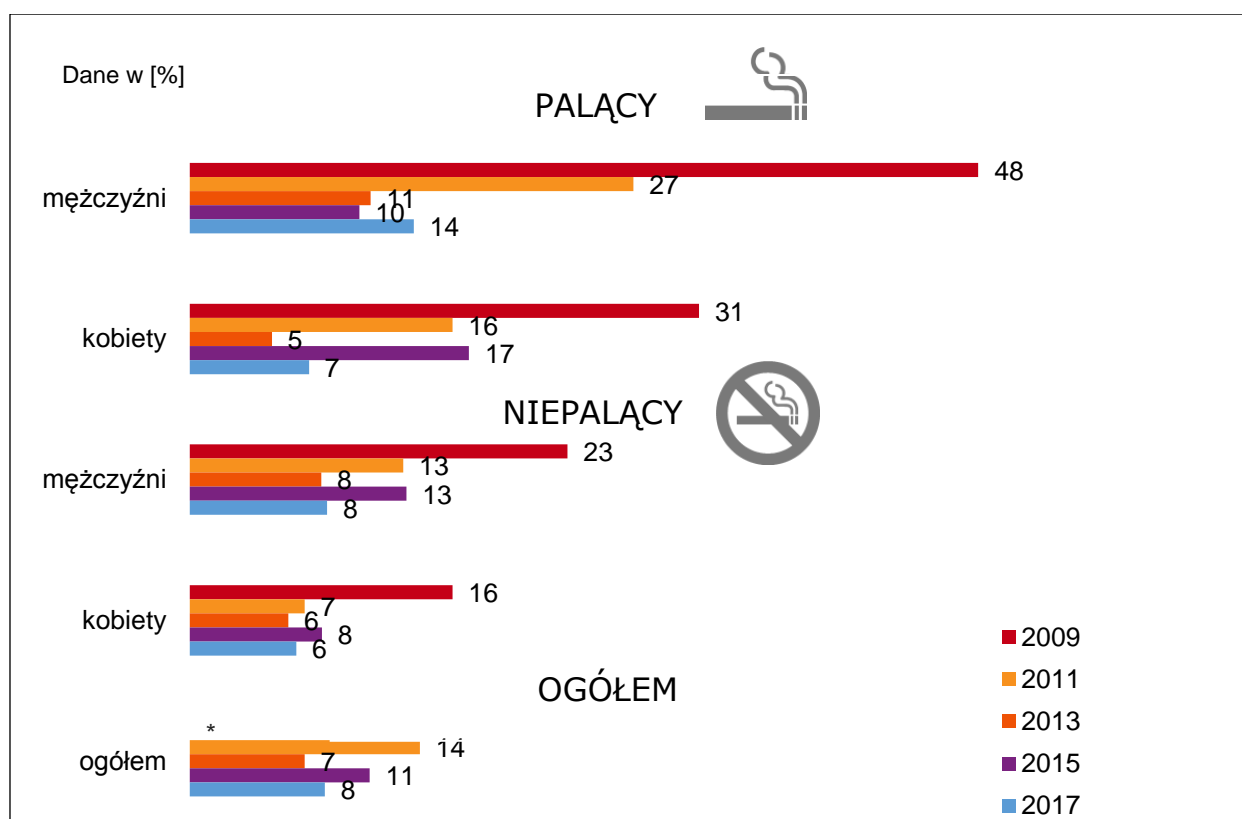
2.2 Narażenie na bierne palenie w innych miejscach

2.2.1 ZAKŁAD (MIEJSCE) PRACY

Wyniki ze wszystkich dotychczasowych edycji badania pokazują, że odsetek osób narażonych na bierne palenie w swoim miejscu pracy w ciągu ostatnich kilku lat systematycznie spadał. Chociaż w 2015 roku odnotowany został wzrost odsetka deklaracji dotyczących biernego palenia w miejscu pracy, to w 2017 roku jego poziom powrócił do stanu z 2013 roku (8%).

Od wprowadzenia zakazu palenia w miejscach publicznych w listopadzie 2010 roku minęło już kilka lat. Okazuje się, że tendencja powrotu do wcześniejszych przyzwyczajęń nie została kontynuowana, a palenie w zakładzie pracy nie staje się częstszą praktyką.

Wykres 15. Czy przebywając w ostatnim miesiącu w wymienionych miejscach był(a) tam Pan(i) narażony(a) na bierne palenie? Zakład (miejsce) pracy. Odsetek odpowiedzi twierdzących.

palący N=264, niepalący N=778;

* – brak danych z 2009 roku.

2.2.2 LOKALE GASTRONOMICZNE

Tendencja spadkowa dotyczy także odsetka osób narażonych na bierne palenie w lokalach gastronomicznych. Palący mężczyźni częściej niż kobiety stykają się z dymem tytoniowym w tego typu miejscach. Niepalący mężczyźni natomiast częściej niż kobiety deklarowali narażenie na bierne palenie w barach i pubach (14% w stosunku do 11% niepalących kobiet). Należy jednak zauważyć, że odsetek niepalących mężczyzn narażonych na bierne palenie w barach i pubach spadł w stosunku do 2015 roku o 6 punktów procentowych. Bary i puby są więc wciąż miejscami, gdzie dym tytoniowy może stanowić problem dla klientów – na bierne palenie narażonych jest tam bowiem 15% palących mężczyzn oraz 9% palących kobiet. W 2017 roku zaobserwowano spadek odsetka osób narażonych na bierne palenie wśród kobiet palących (o 6 punktów procentowych w barach i pubach, o 11 punktów procentowych w kawiarniach i 9 punktów procentowych w restauracjach)

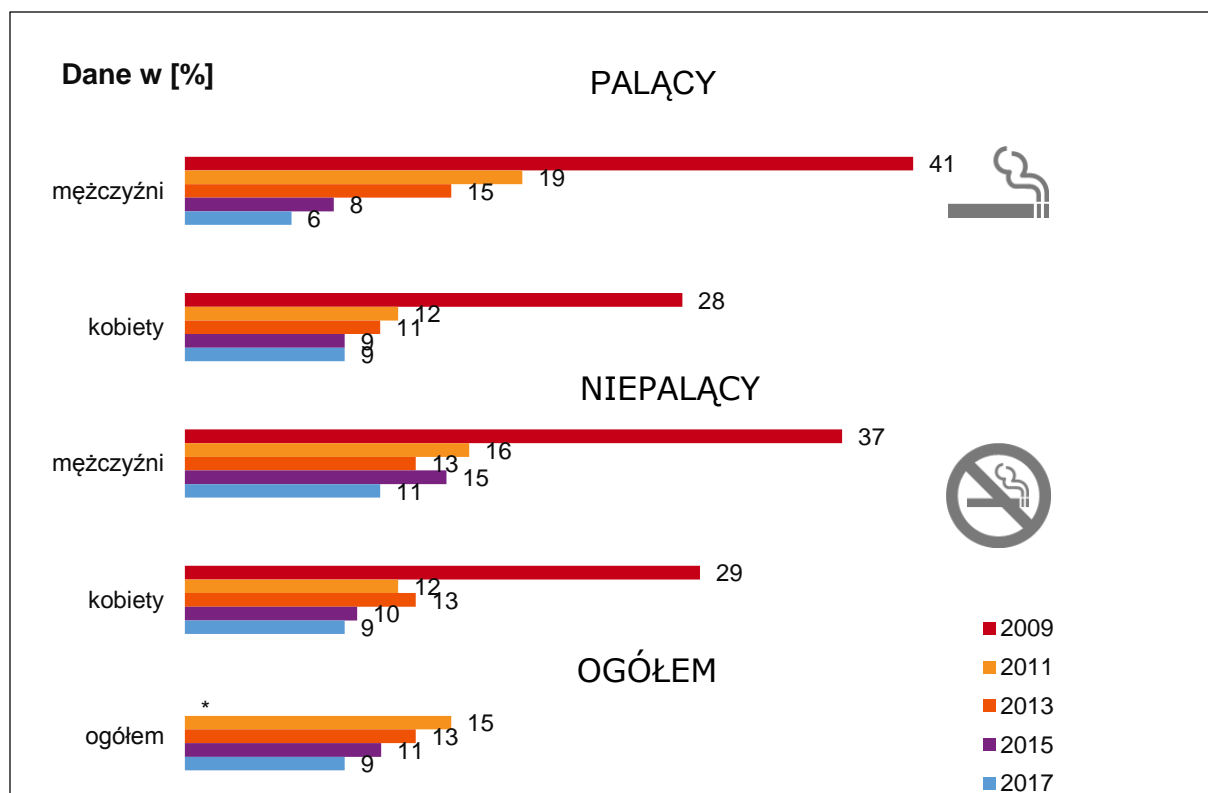
			2009	2011	2013	2015	2017
PALĄCY	mężczyźni	bar/ pub	66%	29%	25%	11%	15%
		kawiarnia	51%	21%	7%	8%	5%
		restauracja	40%	15%	6%	4%	8%
	kobiety	bar/ pub	48%	17%	10%	15%	9%
		kawiarnia	40%	11%	5%	13%	2%
		restauracja	30%	8%	3%	13%	4%
NIEPALĄCY	mężczyźni	bar/ pub	49%	21%	21%	20%	14%
		kawiarnia	40%	12%	8%	7%	7%
		restauracja	31%	9%	8%	5%	8%
	kobiety	bar/ pub	32%	15%	17%	14%	11%
		kawiarnia	26%	9%	8%	9%	6%
		restauracja	22%	8%	6%	8%	7%
OGÓŁEM	bar/ pub	*	20%	19%	16%	12%	
	kawiarnia	*	12%	8%	9%	6%	
	restauracja	*	10%	6%	7%	7%	

* – brak danych z 2009 roku.

2.2.3 DYSKOTEKA/KLUB MUZYCZNY

Porównując wyniki badań z 2011, 2013, 2015 i 2017 roku można zauważyć tendencję spadkową, jeśli chodzi o poziom odsetka respondentów narażonych na bierne palenie w dyskotekach i klubach muzycznych. W 2017 roku 6% palących mężczyzn (spadek o 2 punkty procentowe w porównaniu do roku 2015) i 9% palących kobiet, a także 11% niepalących mężczyzn (spadek o 4 punkty procentowe) i 9% niepalących kobiet (spadek o 1 punkt procentowy) mówi, że palono tytoń w ich obecności, gdy byli w dyskotekach/ klubie.

Wykres 16. Czy przebywając w ostatnim miesiącu w wymienionych miejscach był(a) tam Pan(i) narażony(a) na bierne palenie? Dyskoteka/klub muzyczny. Odsetek odpowiedzi twierdzących.

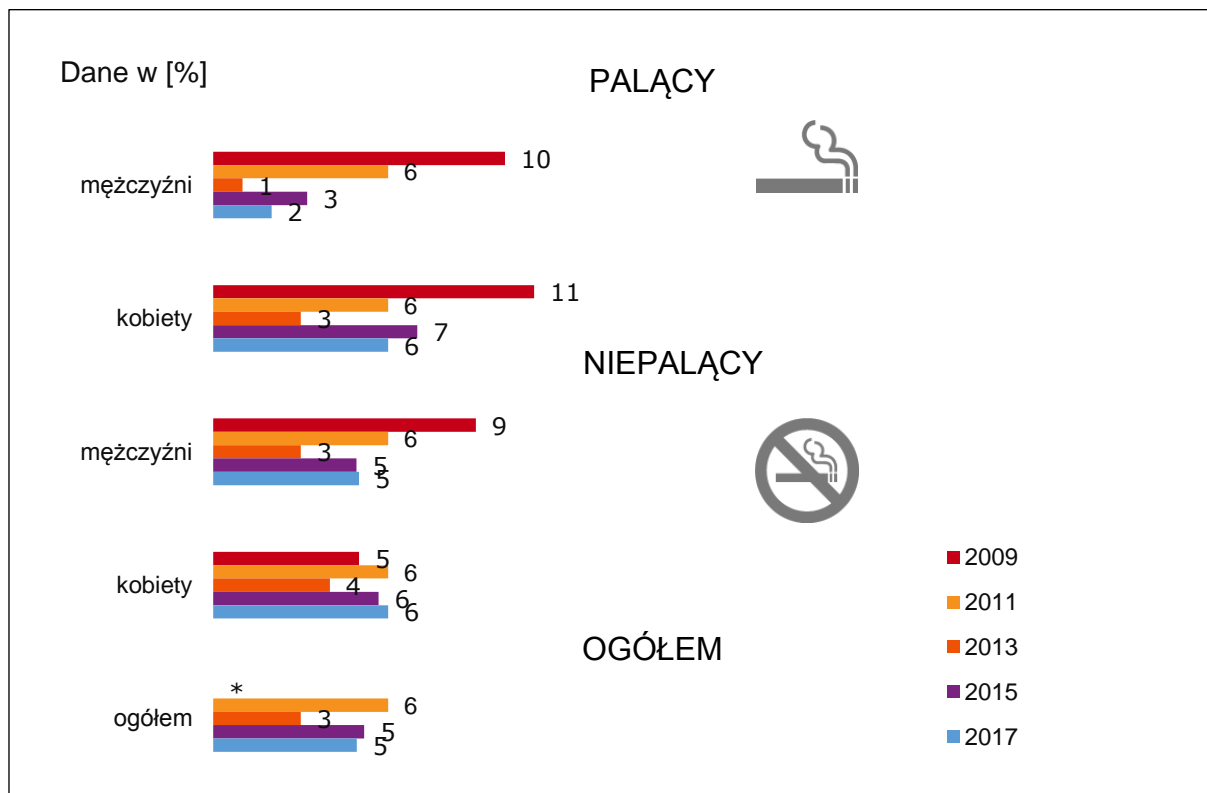

palący N=264, niepalący N=778; * – brak danych z 2009 roku.

2.2.4. CENTRUM HANDLOWE

Nie zmienił się, w stosunku do poprzedniego pomiaru, odsetek osób narażonych na kontakt z dymem tytoniowych w centrach handlowych. Obecnie 2% palących mężczyzn, 6% palących kobiet oraz 5% niepalących mężczyzn i 6% niepalących kobiet przyznaje, że w ich obecności palono w centrach handlowych.

Wykres 17. Czy przebywając w ostatnim miesiącu w wymienionych miejscach był(a) tam Pan(i) narażony(a) na bierne palenie? Centrum handlowe.
Odsetek odpowiedzi twierdzących.

palący N=264, niepalący N=778; * – brak danych z 2009 roku.

2.2.5 OBIEKTY SPORTOWE, REKREACYJNO-WYPOCZYNKOWE ORAZ MIEJSCA ZABAW DZIECI

Jeśli chodzi o narażenie na bierne palenie na terenie obiektów sportowych i rekreacyjno-wypoczynkowych, wśród wszystkich badanych grup zauważa się podobny poziom kontaktu z dymem tytoniowym w porównaniu do 2015 roku. Obecnie wśród palących mężczyzn 6% przyznaje, że było narażonych na bierne palenie w obiektach sportowych, 7% w obiektach rekreacyjno-wypoczynkowych, a 4% w miejscach zabaw dzieci. W obecności 3% palących kobiet palono tytoń w obiektach sportowych, 5% - w obiektach rekreacyjno-sportowych, a w obecności 6% – w miejscach zabaw dzieci. Wśród niepalących mężczyzn było to odpowiednio – 4% spadek o 4 punkty procentowe, 6% i 4%, a wśród niepalących kobiet – 7% (wzrost w stosunku do poprzedniego pomiaru o 4 punkty procentowe), 6% i 6%.

Częściej Polacy narażeni są na bierne palenie w parkach i na plażach. Co siódmy Polak (14%) uważa, że w tych miejscach został narażony na kontakt z dymem tytoniowym. Niepalący rzadziej dostrzegają tego typu narażenie (12% mężczyzn i 13% kobiet) niż ci palący (13% mężczyzn i 17% kobiet).

			2009	2011	2013	2015	2017
PALĄCY	mężczyźni	obiekty sportowe	34%	9%	11%	6%	7%
		obiekty rekreacyjno-wypoczynkowe	29%	5%	9%	5%	7%
		miejsca zabaw dzieci	19%	4%	5%	3%	4%
		plaże/parki	*	*	*	*	12%
	kobiety	obiekty sportowe	20%	11%	2%	3%	5%
		obiekty rekreacyjno-wypoczynkowe	26%	8%	8%	7%	5%
		miejsca zabaw dzieci	18%	13%	9%	6%	6%
		plaże/parki	*	*	*	*	13%
NIEPALĄCY	mężczyźni	obiekty sportowe	19%	9%	7%	8%	6%
		obiekty rekreacyjno-wypoczynkowe	23%	7%	9%	7%	6%
		miejsca zabaw dzieci	10%	7%	3%	3%	4%
		plaże/parki	*	*	*	*	13%
	kobiety	obiekty sportowe	15%	5%	3%	7%	5%
		obiekty rekreacyjno-wypoczynkowe	16%	5%	7%	6%	6%
		miejsca zabaw dzieci	12%	5%	8%	5%	6%
		plaże/parki	*	*	*	*	17%
OGÓŁEM	obiekty sportowe	*	8%	5%	7%	6%	
	obiekty rekreacyjno-wypoczynkowe	*	6%	8%	6%	6%	
	miejsca zabaw dzieci	*	6%	6%	4%	5%	
	plaże/parki	*	*	*	*	14%	

* – brak danych z 2009 roku.

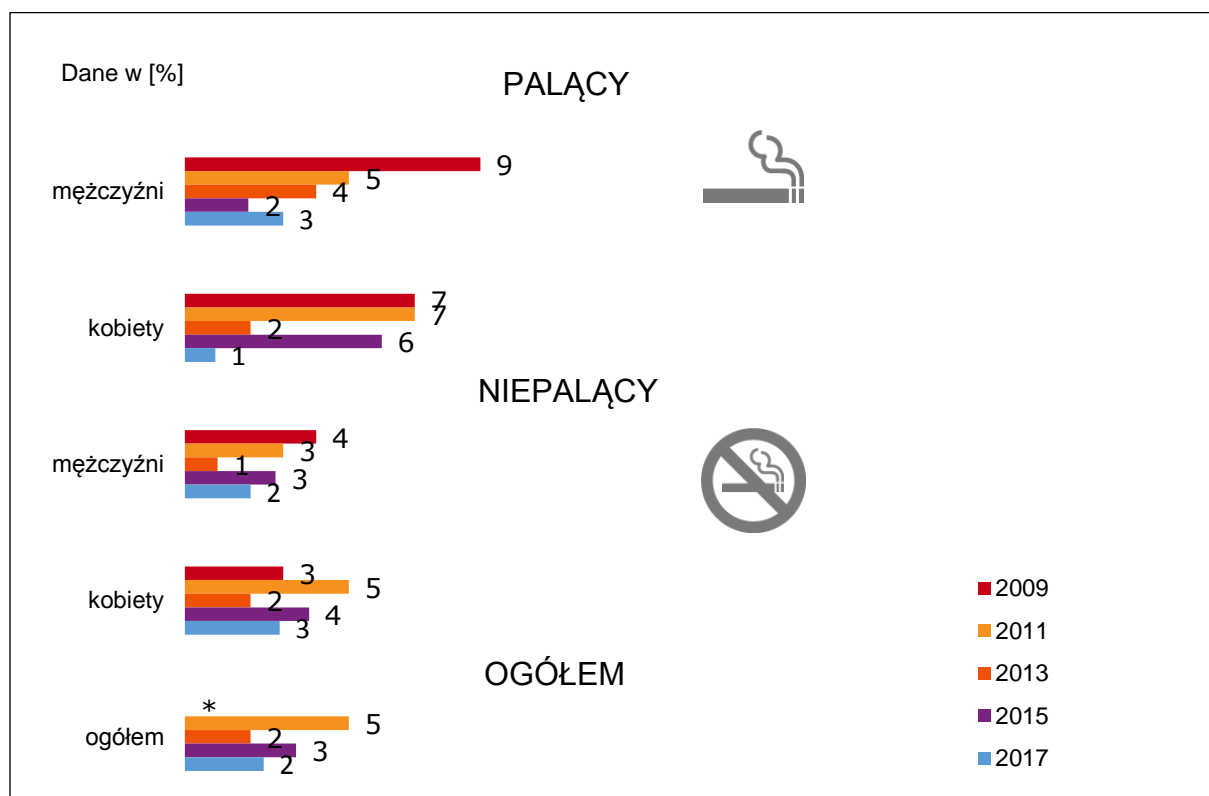
2.2.6. OBIEKTY KULTURALNE

W 2017 roku kontakt z dymem tytoniowym w obiektach kulturalnych, podobnie jak w poprzednich pomiarach, jest niewielki, odnotowany został również nieznaczny spadek odsetka osób narażonych na bierne palenie w tych miejscach. Z dymem tytoniowym w obiektach kulturalnych zetknęło się 3% palących mężczyzn i 1% palących kobiet

(spadek o 5 punktów procentowych w stosunku do poprzedniego pomiaru) oraz 2% niepalących mężczyzn i 3% niepalących kobiet.

Wyniki tegorocznego badania wskazują więc, że odsetek osób narażonych na bierne palenie w obiektach kulturalnych spadł do poziomu z roku 2013.

Wykres 18. Czy przebywając w ostatnim miesiącu w wymienionych miejscach był(a) tam Pan(i) narażony(a) na bierne palenie? Obiekty kulturalne. Odsetek odpowiedzi twierdzących.

palący N=264, niepalący N=778; * – brak danych z 2009 roku.

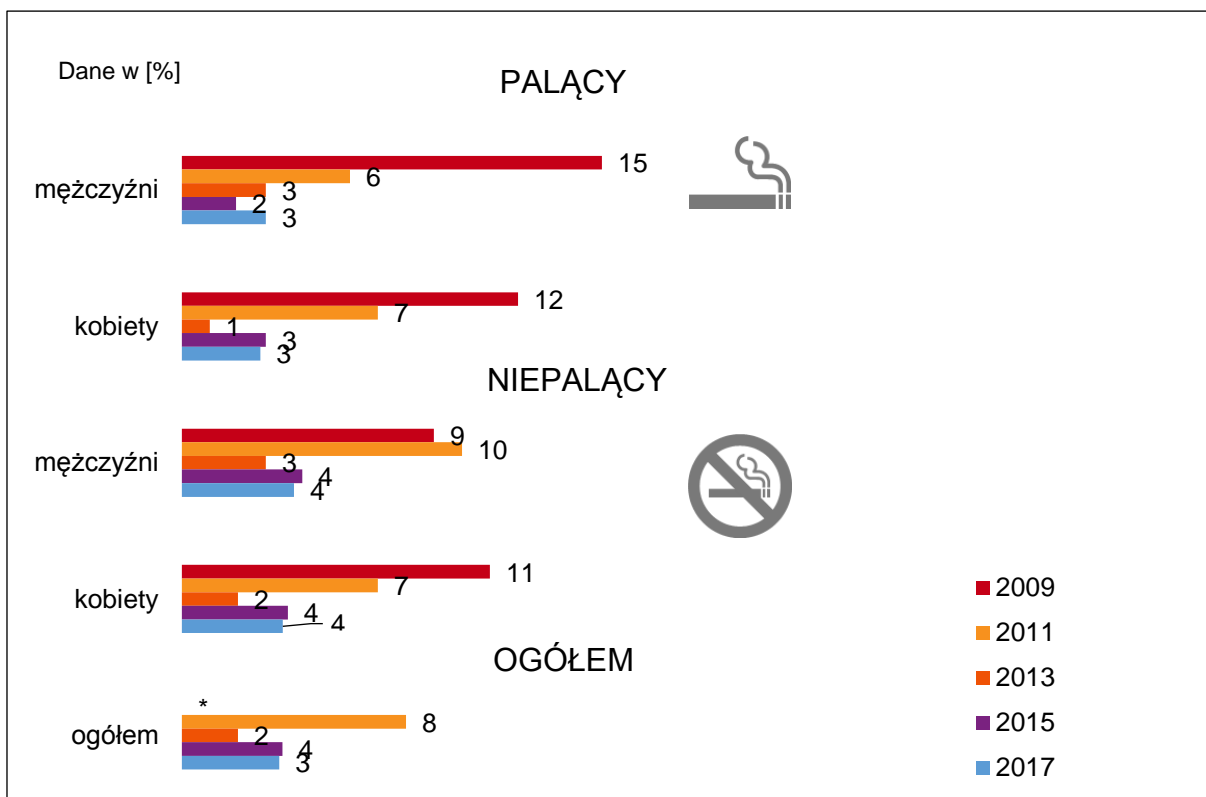
2.2.7 PLACÓWKI EDUKACYJNE

3% palących mężczyzn, 3% palących kobiet oraz 4% niepalących mężczyzn i 4% niepalących kobiet przyznaje, że w ich obecności palono tytoń w placówkach edukacyjnych.

Porównując wyniki z 2017 roku z tymi uzyskanymi w 2015 roku, odsetek osób, które były narażone na bierne palenie w szkołach i innych placówkach edukacyjnych, jest niemal taki sam.

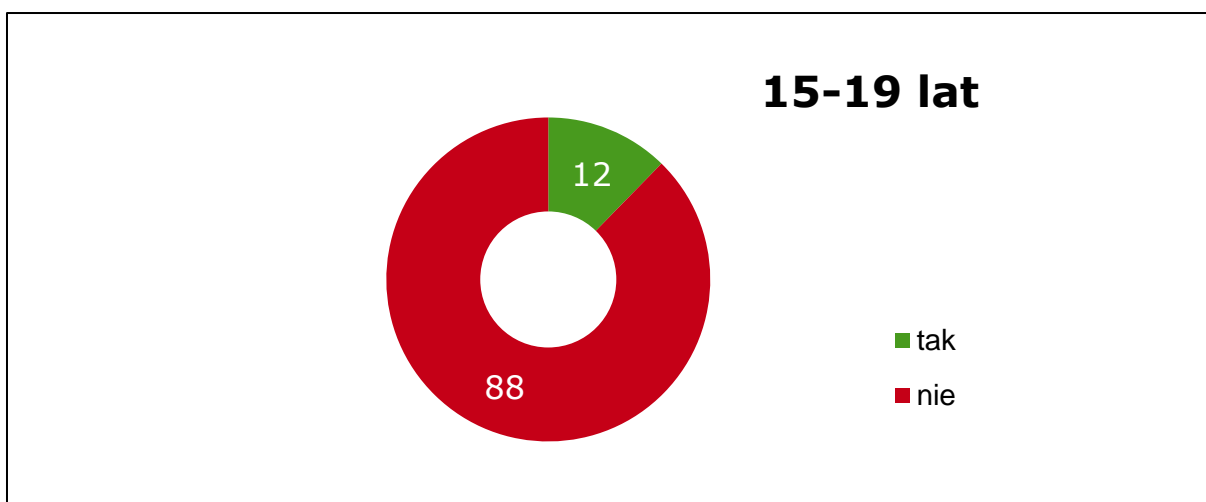
Co ósma osoba (12%) w grupie 15-19 latków przyznaje, że w ich obecności palono tytoń w placówkach edukacyjnych, natomiast 88% deklaruje, że nie było narażonych na bierne palenie w takich miejscach. Zauważyć można więc spadek odsetka osób w wieku szkolnym, które miały styczność z dymem papierosowym w szkole lub innych placówkach edukacyjnych (o 6 punktów procentowych).

Wykres 19. Czy przebywając w ostatnim miesiącu w wymienionych miejscach był(a) tam Pan(i) narażony(a) na bierne palenie? Placówki edukacyjne.
Odsetek odpowiedzi twierdzących.

pałacy N=264, niepałacy N=778; * – brak danych z 2009 roku.

Wykres 20. Młodzież szkolna narażona na bierne palenie w placówkach edukacyjnych

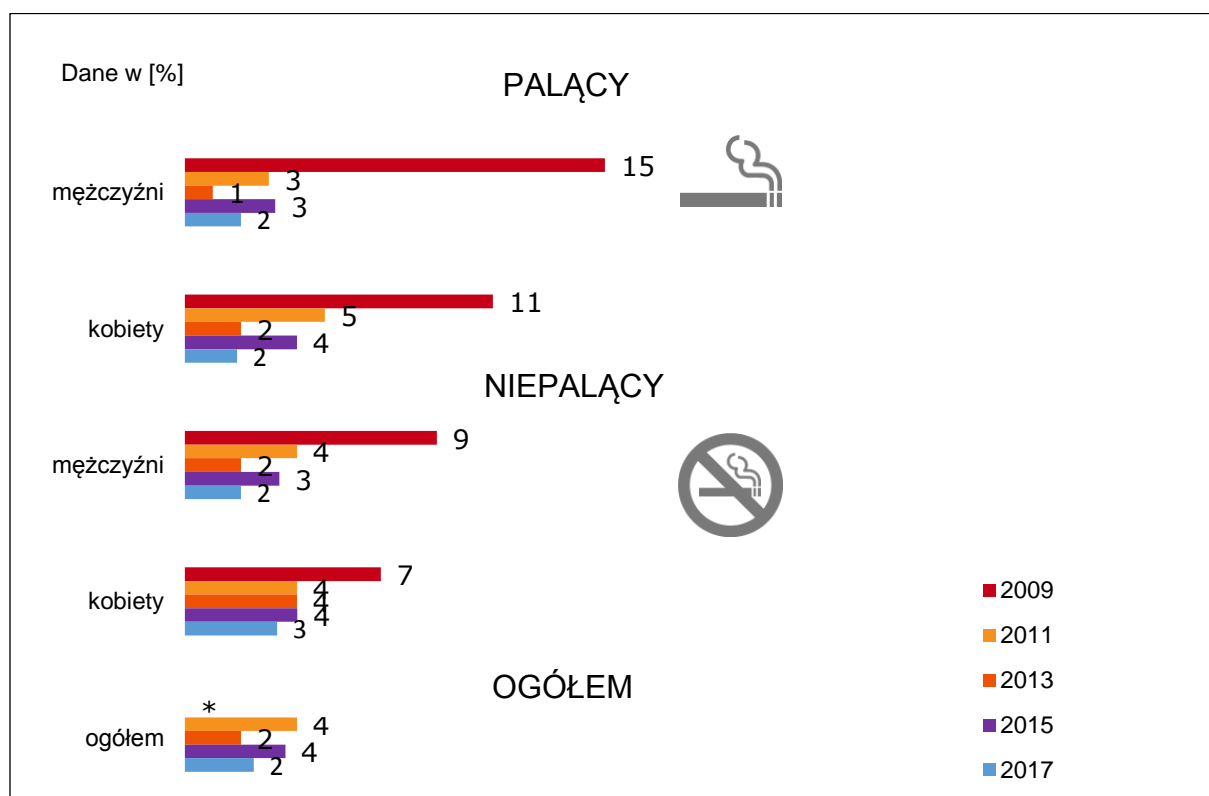

N=62

2.2.8 PLACÓWKI SŁUŻBY ZDROWIA

Na bierne palenie w szpitalach i innych placówkach ochrony zdrowia narażone jest 2% palących mężczyzn i 3% palących kobiet. Wśród niepalących na kontakt z dymem tytoniowym narażone jest 2% mężczyzn i 3% kobiet. Obecnie badani deklarują narażenie na dym tytoniowy na nieznacznie niższym poziomie niż w 2015 roku, powracając do poziomu z 2013 roku. W przypadku palących mężczyzn spadek wyniósł 1 punkt procentowy, a w przypadku palących kobiet – 2 punkty procentowe. Odnotowano również nieznaczny spadek odsetka niepalących narażonych na bierne palenie w placówkach służby zdrowia: wśród kobiet oraz mężczyzn o 1 punkt procentowy.

Wykres 21. Czy przebywając w ostatnim miesiącu w wymienionych miejscach był(a) tam Pan(i) narażony(a) na bierne palenie? Placówki służby zdrowia. Odsetek odpowiedzi twierdzących.

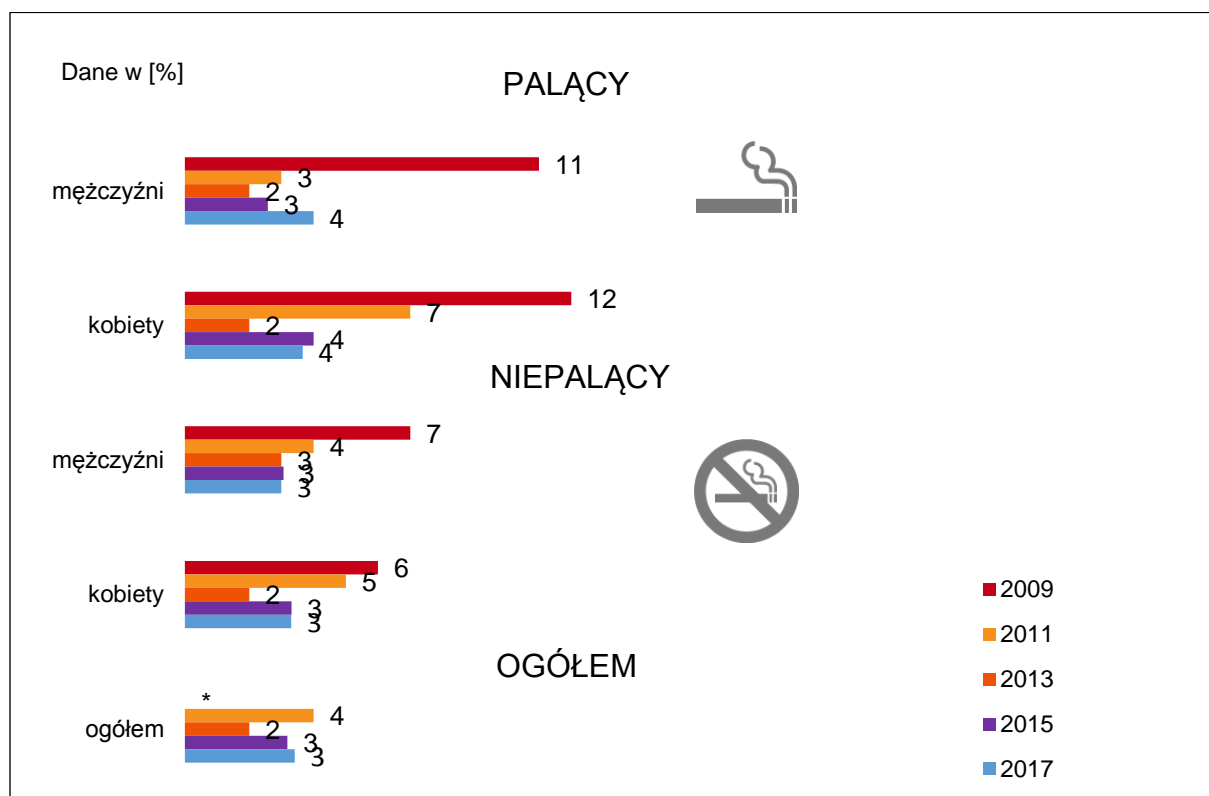
palący N=264, niepalący N=778; * – brak danych z 2009 roku.

2.2.9 URZĘDY I INSTYTUCJE PAŃSTWOWE

Polacy rzadko są narażeni na bierne palenie tytoniu w urzędach i instytucjach państwowych. 4% palących mężczyzn oraz 4% palących kobiet było narażonych na kontakt z dymem tytoniowym w urzędach. Wśród niepalących kobiet i niepalących mężczyzn odsetek osób, które miały kontakt z dymem papierosowym był taki sam i wyniósł po 3%.

W porównaniu z 2015 rokiem odsetki dotyczące narażenia na bierne palenie w urzędach i instytucjach państwowych pozostał na tym samym poziomie.

Wykres 22. Czy przebywając w ostatnim miesiącu w wymienionych miejscach był(a) tam Pan(i) narażony(a) na bierne palenie? Urzędy i instytucje państwowe. Odsetek odpowiedzi twierdzących.

palący N=264, niepalący N=778; * – brak danych z 2009 roku.

2.2.10 ŚRODKI I OBIEKTY PUBLICZNEGO TRANSPORTU

Dość znaczny odsetek osób jest narażony na bierne palenie na przystankach i w obiektach komunikacji miejskiej. Porównując wyniki tegorocznego pomiaru z pomiarem z 2015 roku, można powiedzieć, że osoby palące odczuwają w tych miejscach nieco większe narażenie na bierne palenie – w przypadku mężczyzn odnotowano wzrost odsetka o 2 punkty procentowe (podobnie jak w przypadku środków publicznego transportu), a wśród kobiet – o 5 punktów procentowych. Palące kobiety rzadziej odczuwają narażenie na dym papierosowy (spadek o 2 punkty procentowe w stosunku do 2015 roku). Niepalący mężczyźni natomiast, rzadziej niż dwa lata temu, uważają, że są narażeni na wdychanie dymu tytoniowego na przystankach i obiektach komunikacji miejskiej (spadek o 8 punktów procentowych) oraz w środkach publicznego transportu (spadek o 6 punktów procentowych). W przypadku niepalących kobiet odnotowano jedynie niewielki spadek odsetka osób narażonych na bierne palenie w środkach publicznego transportu - o 2 punkty procentowe.

			2009	2011	2013	2015	2017
PALĄCY	mężczyźni	przystanki i obiekty komunikacji miejskiej	49%	33%	22%	19%	21%
		środki publicznego transportu	19%	7%	4%	3%	5%
	kobiety	przystanki i obiekty komunikacji miejskiej	49%	34%	27%	19%	24%
		środki publicznego transportu	20%	10%	3%	3%	1%
NIEPALĄCY	mężczyźni	przystanki i obiekty komunikacji miejskiej	47%	33%	25%	29%	21%
		środki publicznego transportu	19%	5%	5%	10%	4%
	kobiety	przystanki i obiekty komunikacji miejskiej	42%	26%	29%	26%	26%
		środki publicznego transportu	10%	6%	5%	6%	4%
OGÓŁEM	przystanki i obiekty komunikacji miejskiej		*	31%	26%	25%	23%
	środki publicznego transportu		*	7%	5%	6%	4%

* – brak danych z 2009 roku.

2.3 Palenie w obecności innych osób

Części Polaków wciąż zdarza się palić w obecności kobiet w ciąży i dzieci. Niemal jedna piąta palaczy (18%) powiedziała, że zdarza im się palić przy dzieciach (17% palących mężczyzn i 20% palących kobiet). 13% palaczy paliło przy osobach z innych grup ryzyka, czyli np. chorych na schorzenia układu sercowo-naczyniowego lub oddechowego, przy czym kobietom zdarza się to rzadziej niż mężczyznom (10% kobiet

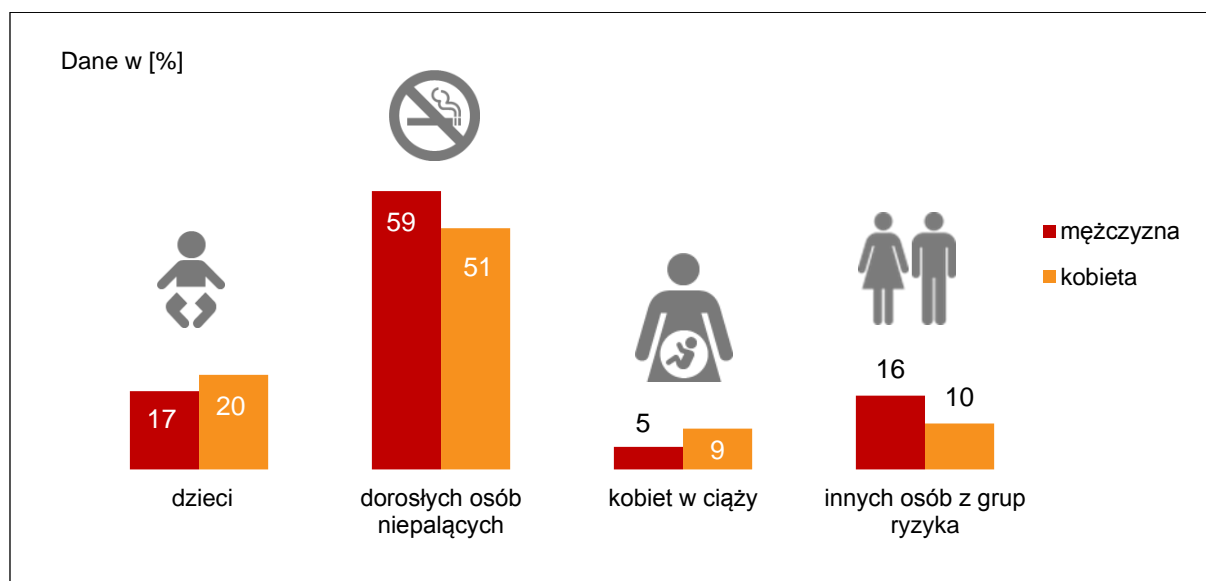
w stosunku do 16% mężczyzn). Większą „troską” obdarzone są kobiety w ciąży – 6% palaczy czasem pali w ich obecności (5% palących mężczyzn i 9% palących kobiet).

Większości palaczy – zarówno kobiety, jak i mężczyźni – deklaruje, że zdarza im się palić w obecności innych osób dorosłych niepalących tytoniu – 59% palących mężczyzn, 51% palących kobiet.

W porównaniu do danych z 2015 roku można powiedzieć, że obecnie odnotowywany jest znacznie niższy odsetek osób, które przyznają się do palenia w obecności wszystkich wymienionych grup tj. kobiet w ciąży, dzieci i dorosłych osób niepalących. Wszyscy palacze rzadziej palą przy dzieciach (mężczyźni o 6 punktów procentowych, kobiety o 4 punkty procentowe), w obecności kobiet w ciąży (mężczyźni o 7 punktów procentowych, kobiety o 5 punktów procentowych), a kobiety- palaczkę – palą rzadziej w obecności dorosłych niepalących (o 11 punktów procentowych). Odnotowano natomiast wzrost palenia w obecności osób niepalących wśród palących mężczyzn (o 7 punktów procentowych).

Wykres 23. Czy zdarza się Panu(i) palić w obecności...?

Odsetek odpowiedzi twierdzących.

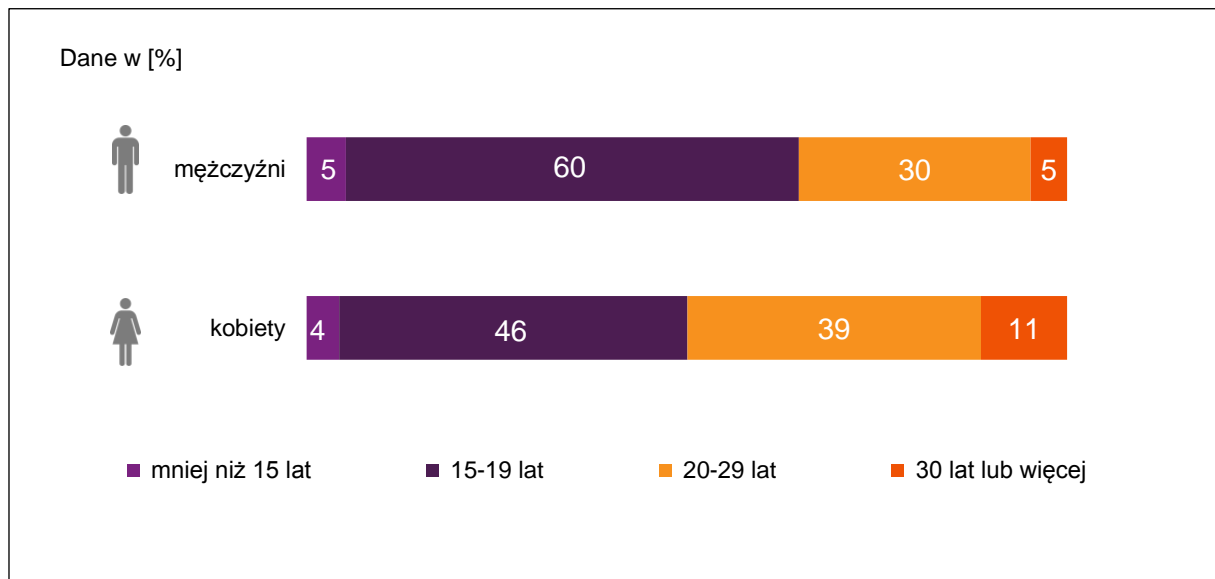
palący N=264

3. Charakterystyka osób palących tytoń regularnie

Większość palaczy przyznaje, że zaczęła nałogowo (codziennie) palić tytoń w wieku 15-19 lat – 54% palaczy. Jak pokazują wyniki ze wszystkich dotychczasowych edycji badania, ogólnie rzecz biorąc, mężczyźni zaczynają palić wcześniej niż kobiety. Palący tytoń mężczyźni częściej niż kobiety wpadli w nałóg jeszcze przed 20-tym rokiem życia (15 punktów procentowych różnicy). 46% palących kobiet oraz 60% palących mężczyzn zaczęło codziennie palić tytoń w wieku 15-19 lat.

W wieku 20-29 lat zaczęła palić blisko jedna trzecia aktualnych nałogowych palaczy. 39% palących kobiet zaczęło codziennie palić w wieku 20-29 lat, wśród palących mężczyzn odsetek ten jest mniejszy i wynosi 30% (9 punktów procentowych różnicy).

Wykres 24. Ile lat Pan(i) miał(a), kiedy zaczął(ęła) Pan(i) palić tytoń codziennie?

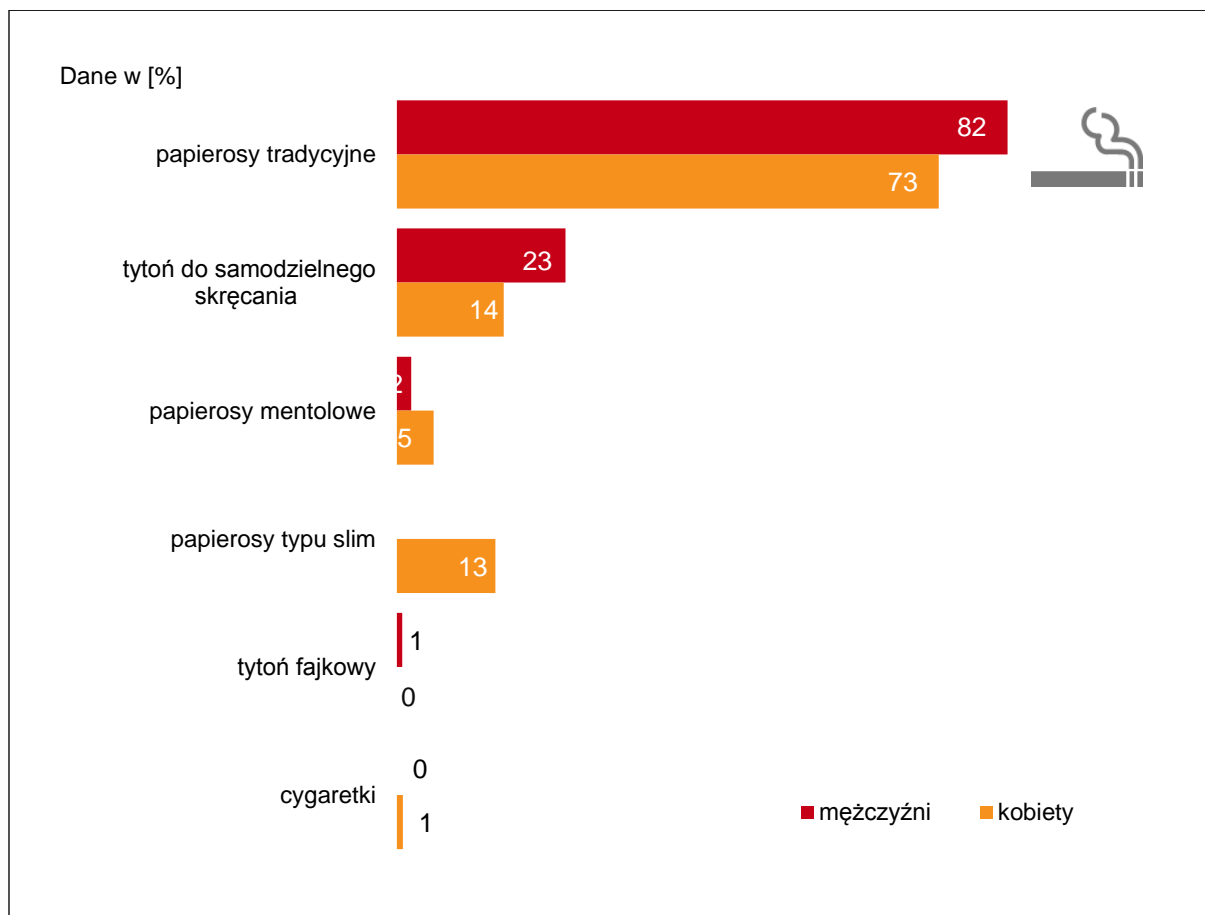
mężczyźni N=151, kobiety N=113

Polki i Polacy palą tytoń przede wszystkim w formie papierosów tradycyjnych. 82% palących mężczyzn oraz 73% palących kobiet deklaruje, że właśnie w ten sposób pali. W 2015 roku odsetki te były bardzo zbliżone i wynosiły 81% wśród mężczyzn oraz 68% wśród kobiet. Mimo wzrostu odsetka osób korzystających z tytoniu do samodzielnego skręcania zaobserwowanego w poprzednim badaniu, w 2017 roku odsetek ten spadł do poziomu 23% palących mężczyzn i 14% palących kobiet.

Mężczyźni-palacze rzadko sięgają po innego rodzaju tytoń poza tradycyjnymi papierosami oraz tytoniem do samodzielnego skręcania. Inaczej jest w przypadku kobiet-palaczek - 13% z nich pali papierosy typu slim. Wyraźnie spadł jednak odsetek kobiet, które palą papierosy mentolowe – o 6 punktów procentowych w stosunku do roku 2015.

Tytoń w formie cygar, cygaretek, tytoniu fajkowego lub shishy czy machorki palą tylko nieliczni.

Wykres 25. W jakiej postaci pali Pan(i) tytoń?

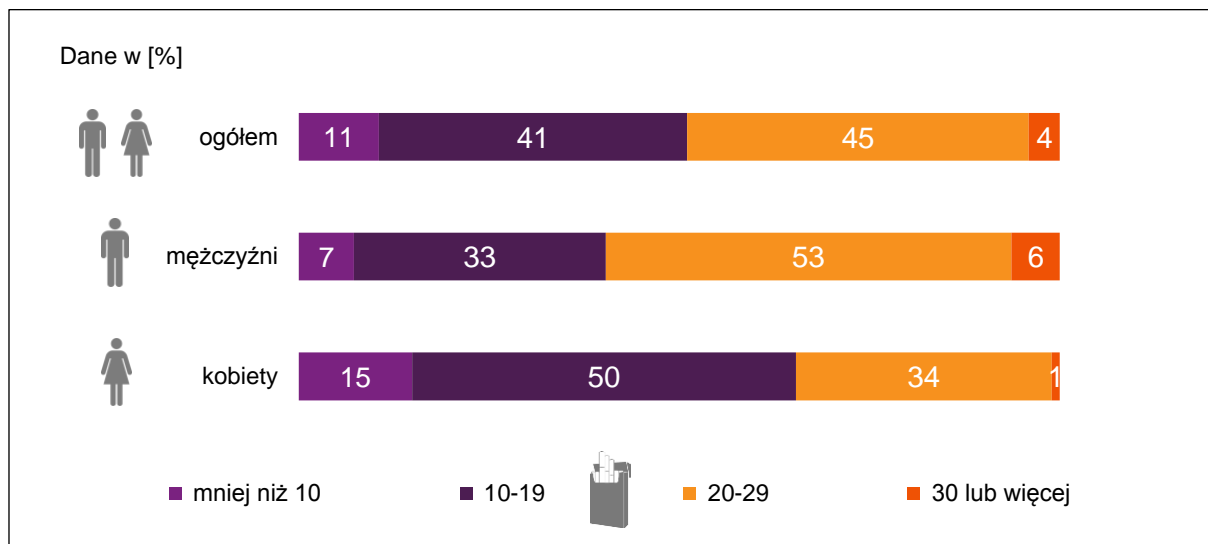
mężczyźni N=151, kobiety N=113

Najwięcej osób spośród tych, które palą papierosy średnio wypala 20-29 papierosów dziennie – 45%. W 2015 roku odsetek takich osób był nieco niższy i wynosił 42%. Obecnie wśród osób palących papierosy 52% pali mniej niż paczkę papierosów dziennie, natomiast 48% wypala w ciągu dnia więcej niż zawartość jednej paczki (20 i więcej papierosów).

Podobnie jak w poprzednim pomiarze (w 2015 roku), tak i teraz w 2017 roku odpowiedzi na pytanie o dzienną liczbę wypalanych papierosów wśród kobiet i mężczyzn znacząco się różnią. Mężczyźni wypalają średnio więcej papierosów niż kobiety. Połowa palących mężczyzn (53%) deklaruje, że wypala ich średnio 20-29 dziennie, a 33%, że pali 10-19 papierosów dziennie. Jeśli chodzi o kobiety to najczęściej deklarują one (50%), że wypalają dziennie niespełna paczkę papierosów – od 10 do 19 papierosów, natomiast 34% przyznaje się do palenia 20-29 papierosów dziennie.

Mniej niż 10 papierosów w ciągu dnia wypala co czternasty palący mężczyzna (7%) i 15% palących kobiet.

Wykres 26. Średnio, ile papierosów wypala Pan(i) dziennie?

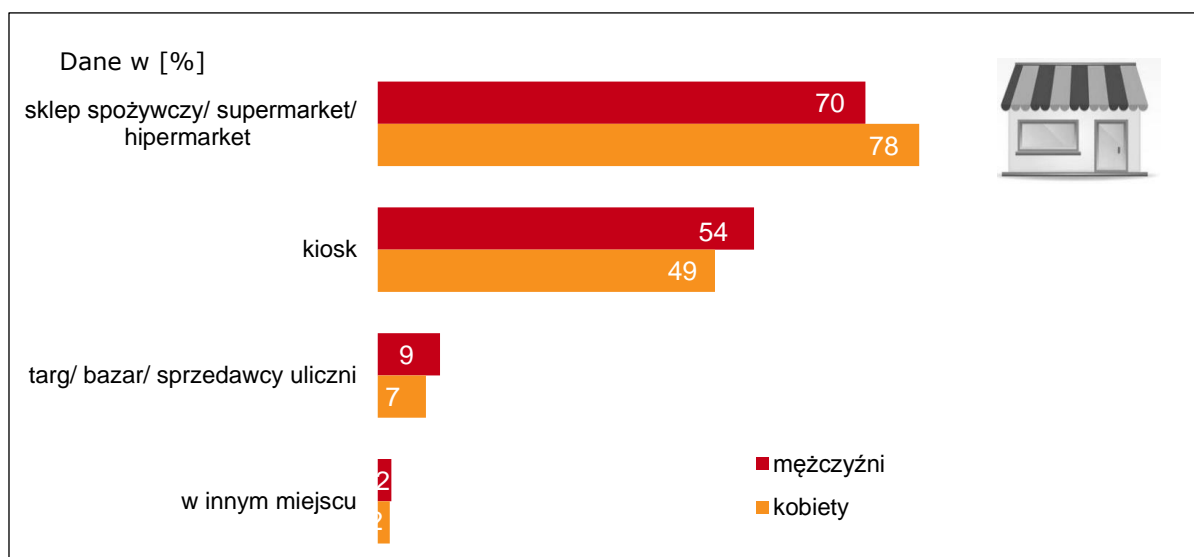

mężczyźni N=151, kobiety N=113 – osoby, które palą papierosy

W 2017 roku niemal trzy czwarte Polaków (74%) palących papierosy kupowało je w sklepie spożywczym/supermarkecie/hipermarkecie. Jest to wynik o 12 punktów procentowych wyższy niż w 2015 roku. Popularność kiosku wciąż spada – papierosy w kiosku kupuje w 2017 roku o 6 punktów procentowych mniej palących Polaków niż w 2015 roku (52%), jednakże wciąż jest to jeden z dwóch zdecydowanie najczęściej wybieranych miejsc zakupu papierosów. Wskazują na to też pomiary z poprzednich lat.

Palacze zdecydowanie rzadziej zaopatrują się w papierosy na targach/ bazarach czy u sprzedawców ulicznych – 9% palących mężczyzn oraz 7% kobiet. Tylko nieliczni odpowiedzieli, że kupują papierosy jeszcze w innych miejscach (2% palaczy).

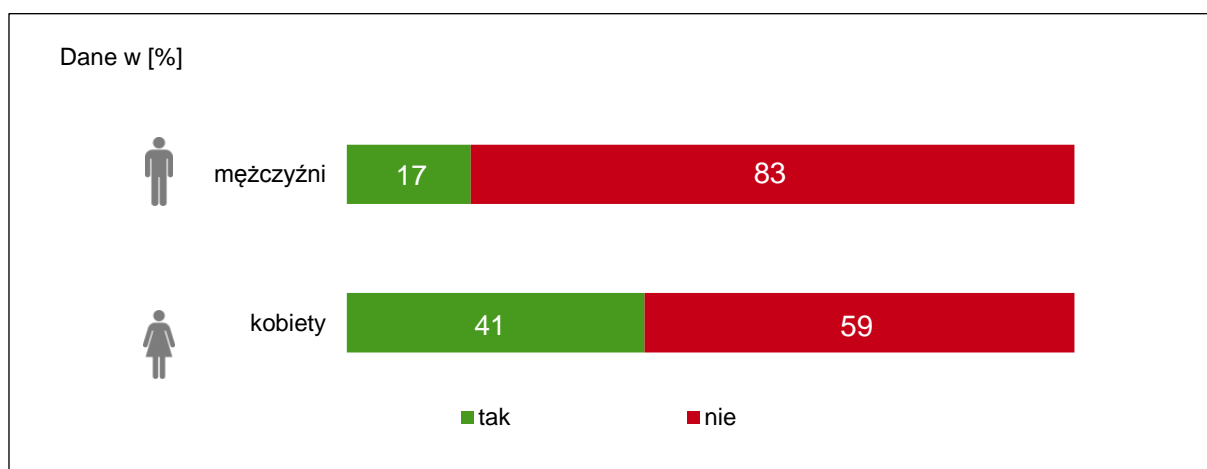
Wykres 27. Gdzie kupuje Pan(i) papierosy? Proszę wskazać wszystkie miejsca, w których zaopatruje się Pan(i) w papierosy.

mężczyźni N=151, kobiety N=113 – osoby, które palą papierosy

O ile w 2017 roku kobiety w podobnym stopniu jak w 2015 roku planowały podjąć próbę rzucenia palenia (41% wobec 39% w 2015 roku), to takie plany w przypadku mężczyzn występowały zdecydowanie rzadziej (17% wobec 32% w 2015 roku).

Wykres 28. Czy w najbliższej przyszłości planuje Pan(i) podjąć próbę rzucenia palenia?

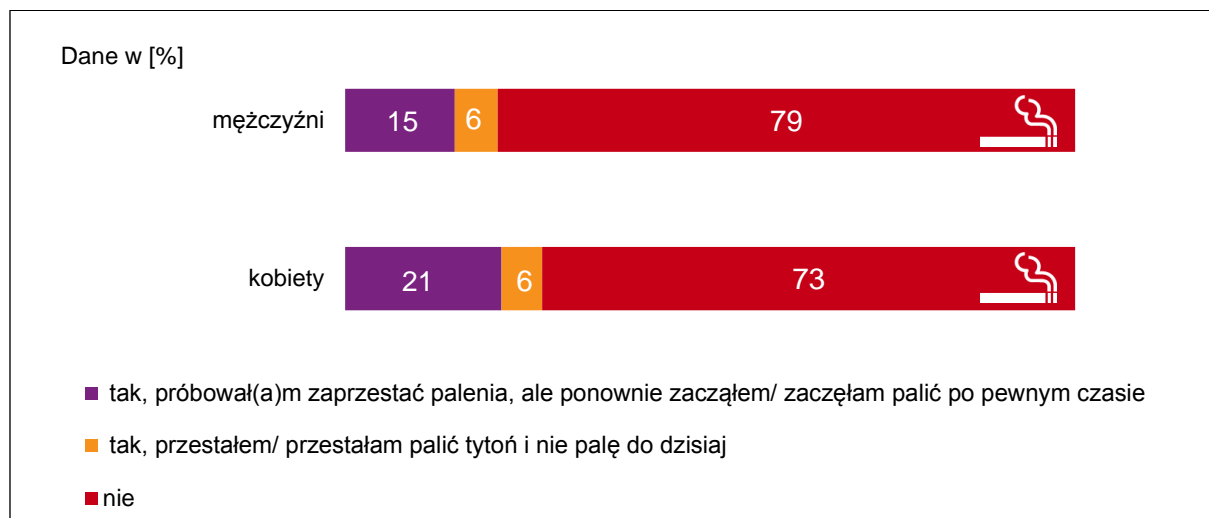
mężczyźni N=151, kobiety N=113

Większość osób (77%), która w ciągu swojego życia wypaliła co najmniej 100 papierosów (fajek, cygar, cygaretek) w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie podejmowała próby rzucenia palenia. Dla kobiet odsetek ten wynosi odpowiednio 73%, a dla mężczyzn 79%. Porównując wyniki z 2017 roku z tymi uzyskanymi w 2015 roku, zauważalny jest spadek odsetka osób, które próbowały rzucić palenie – różnica 6 punktów procentowych (23% wobec 29%).

Jedna czwarta palących codziennie (24%) próbowała w ciągu ostatnich 12 miesięcy rzucić palenie, ale bezskutecznie. Wśród mężczyzn odsetek ten wynosi 21%, a wśród kobiet 27%.

Częściej nieudane próby rzucenia palenia w ciągu ostatnich 12 miesięcy podejmowały osoby z wykształceniem podstawowym (20% wobec 18% dla ogółu) osoby najmłodsze (49% wobec 18% dla ogółu) oraz te, których dochód gospodarstwa domowego jest najwyższy (23% wobec 18% dla ogółu).

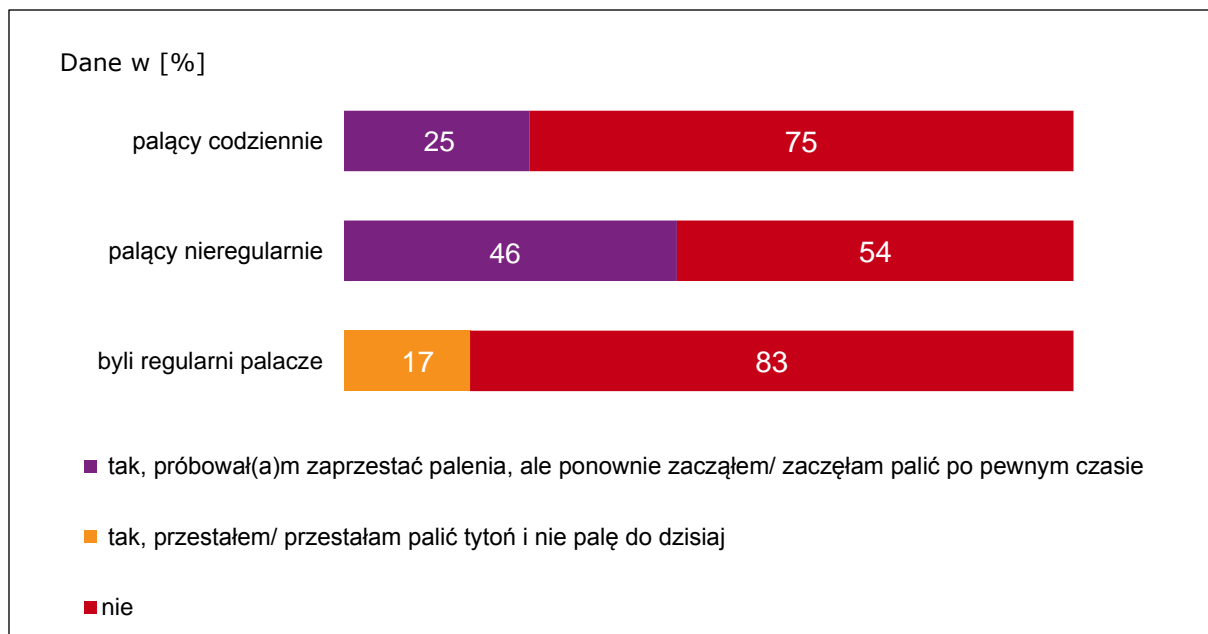
Wykres 29. Czy podejmował(a) Pan(i) próbę rzucenia palenia tytoniu w ciągu ostatnich 12 miesięcy?*

mężczyźni N=240, kobiety N=155 – palący codziennie, palący nieregularnie i byli regularni palacze

*W 2015 roku zmianie uległa kategoria odpowiedzi. W poprzednich edycjach badania brzmiała ona następująco: tak, nie.

Wykres 30. Czy podejmował(a) Pan(i) próbę rzucenia palenia tytoniu w ciągu ostatnich 12 miesięcy?*

N=395 – palący codziennie (N=253), palący nieregularnie (N=11) i byli regularni palacze (N=131)

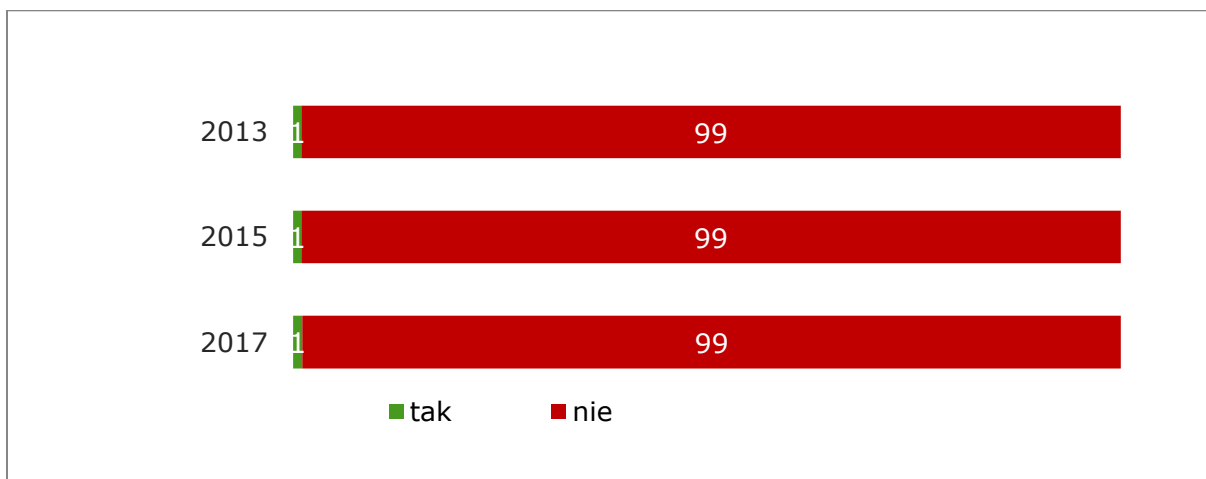
*W 2015 roku zmianie uległa kategoria odpowiedzi. W poprzednich edycjach badania brzmiała ona następująco: tak, nie.

4. Alternatywne formy używania tytoniu

Tylko co setny Polak (1%) używa tytoniu bezdymnego np. tabaki, tytoniu do żucia i innych. 99% badanych deklaruje, że nie używają tego rodzaju tytoniu. Wyniki uzyskane w 2017 roku nie różnią się od tych z poprzednich edycji badania (2013 i 2015 rok).

Wykres 31. Czy używa Pan(i) tytoniu bezdymnego (np. tabaki, tytoniu do żucia)?

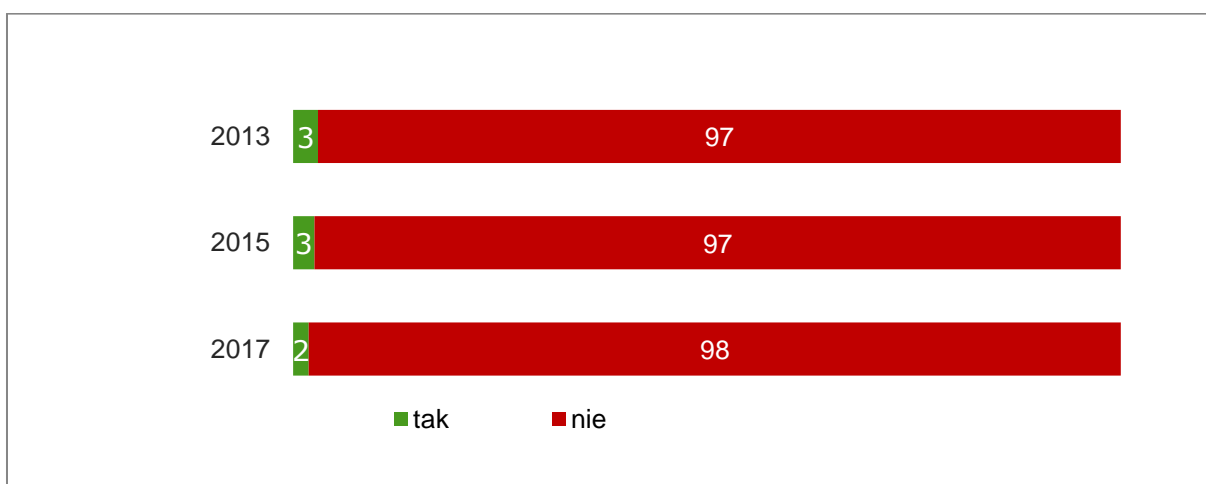

2013: N=1002, 2015: N=1004, 2017: N=1042

Mogłoby się wydawać, że dość popularną obecnie alternatywą dla papierosów tradycyjnych są elektroniczne papierosy tzw. e-papierosy. Do ich używania przyznaje się jednak zaledwie 2% ogółu Polaków.

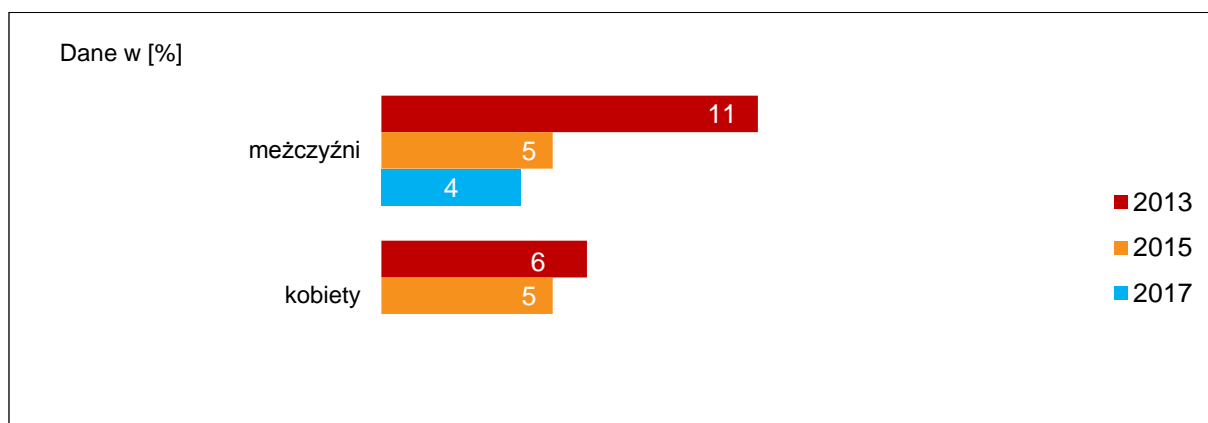
Wśród palaczy e-papierosy pali 4% mężczyzn i mniej niż jedna na sto kobiet. W 2015 roku sytuacja wyglądała nieco inaczej – wtedy palące kobiety przyznawały się do palenia e-papierosa na równi z mężczyznami (po 5%).

Wykres 32. Czy pali Pan(i) e-papierosy? – wszyscy ankietowani.

2013: N=1002, 2015: N=1004, 2017: N=1042

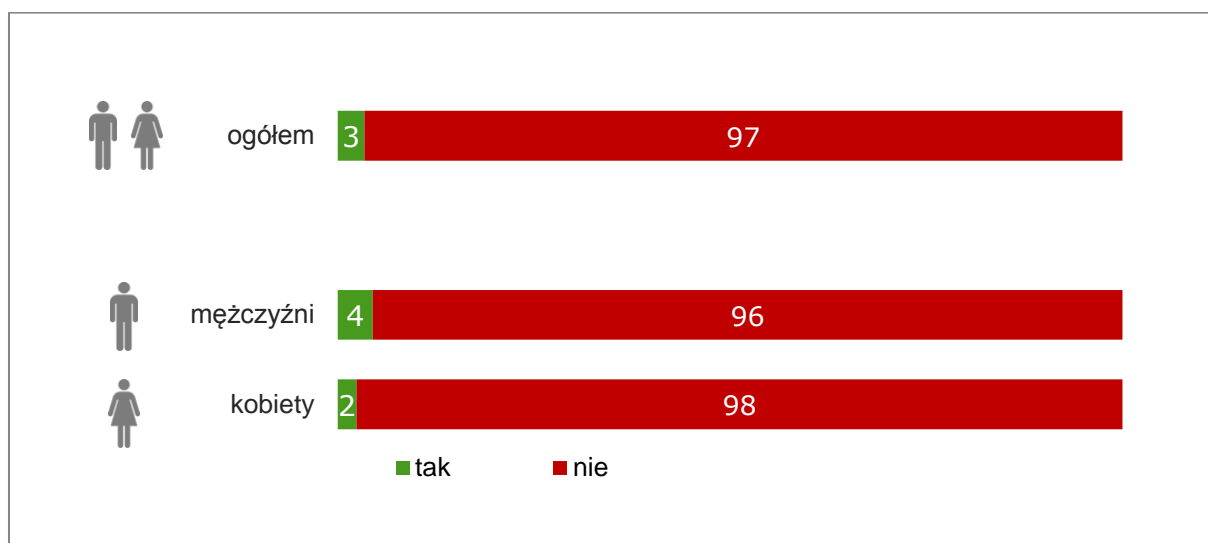
Wykres 33. Czy pali Pan(i) e-papierosy? – osoby palące.

meżczyźni N=151, kobiety N=113

Tak jak już zostało wspomniane, 2% Polaków przyznaje się do tego, że pali e-papierosy. Spośród tych osób, które nie palą regularnie e-papierosów 3% przynajmniej raz miało okazję ich spróbować. Częściej do spróbowania e-papierosa są skory mężczyźni niż kobiety (4% wobec 2%).

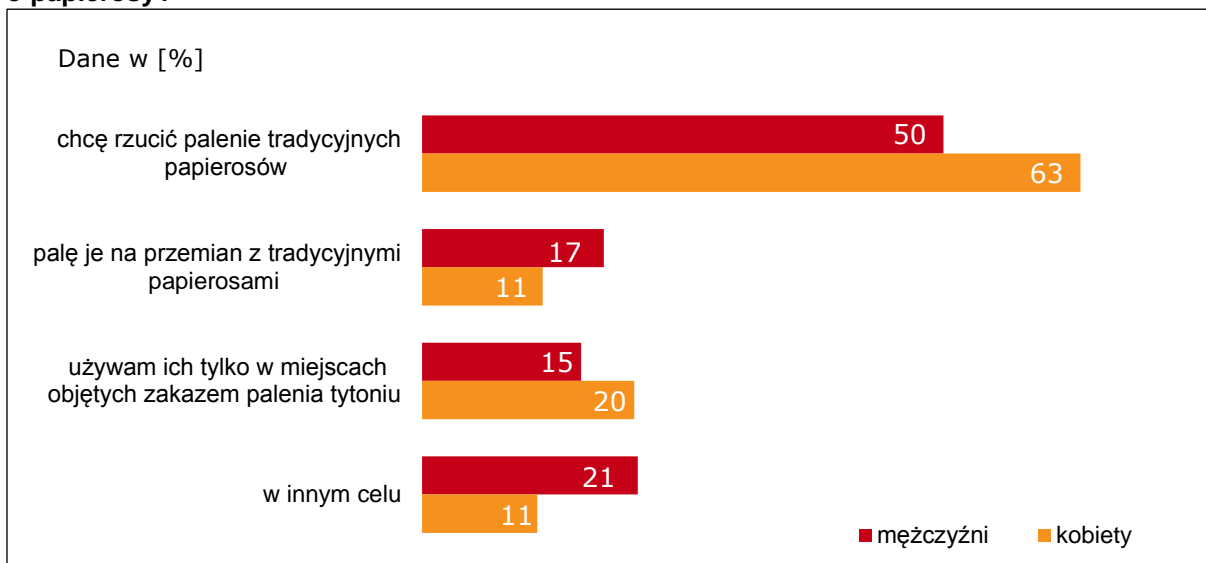
Wykres 34. Czy kiedykolwiek używał(a) Pan(i) e-papierosy? – ankietowani, którzy nie palą e-papierosów.

ogółem N=1022, meżczyźni N=485, kobiety N=537

Najczęściej wskazywanym powodem palenia e-papierosów jest chęć rzucenia palenia tradycyjnych papierosów (54%). Rzadziej powodem palenia e-papierosów jest zakaz palenia – odpowiedź „używam ich tylko w miejscach objętych zakazem palenia” wskazało 17% zapytanych. Tyle samo osób pali e-papierosy w innym celu. Tylko 15% osób twierdzi, że pali e-papierosy na przemian z tradycyjnymi papierosami.

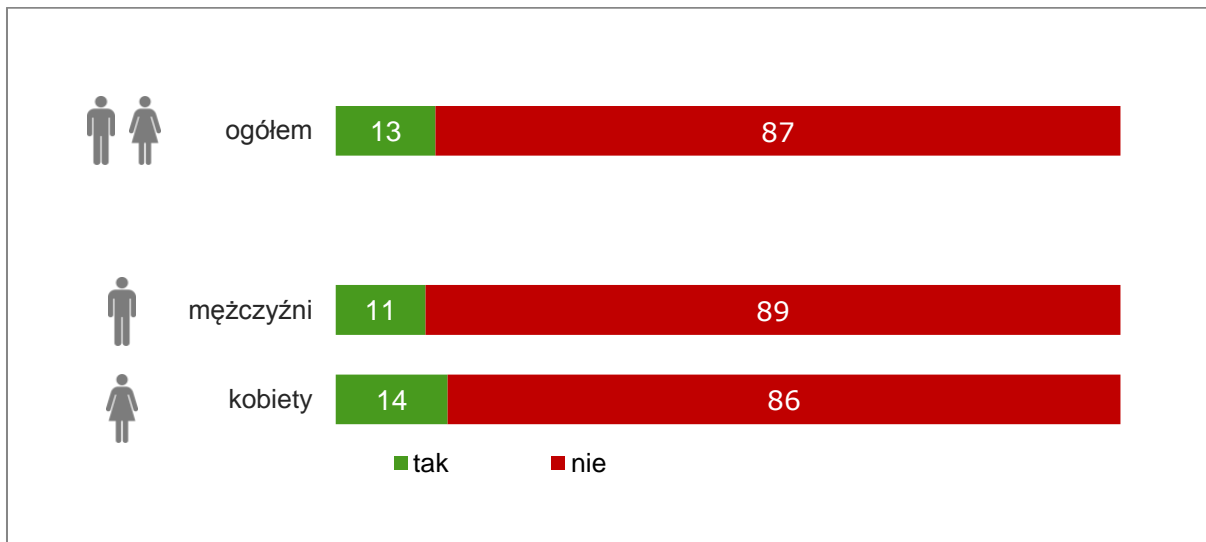
Wykres 35. W jakim celu używa(ł) Pan / używa(ła) Pani Pan(i) e-papierosy?

N=54 – osoby, które chociaż raz używały e-papierosa (mężczyźni N=35, kobiety N=19)

O kwestie związane z e-papierosami zostały zapytane również osoby, które w ciągu ostatnich 12 miesięcy z sukcesem lub bez podjęły próbę rzucenia palenia. 13% spośród nich korzystało z e-papierosów w celu rzucenia palenia. Częściej decydowały się na to kobiety niż mężczyźni.

Wykres 36. Czy w celu rzucenia lub ograniczenia palenia używał(a) Pan(i) e-papierosów?

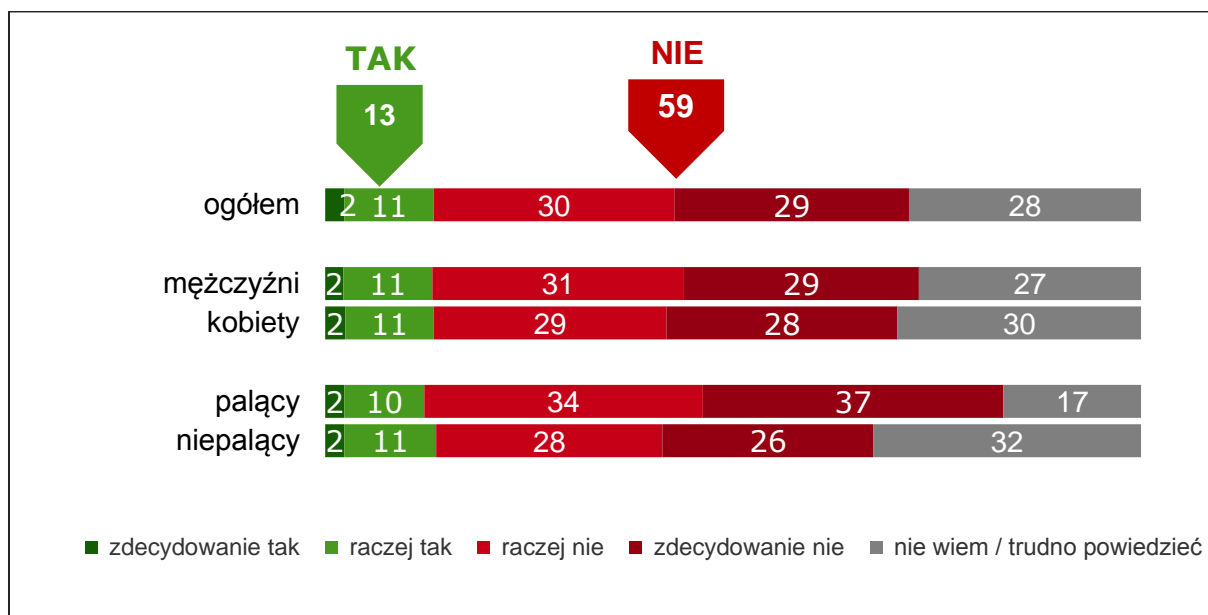

N=92 – osoby, które w ciągu ostatnich 12 miesięcy podjęły próbę rzucenia palenia (mężczyźni N=50, kobiety N=42)

Ponad połowa Polaków (59%) nie zgadza się z opinią, że e-papierosy mogą pomóc rzucić palenie. Przeciwnego zdania jest 13%, przy czym 11% jest do tego poglądu raczej przekonana. Tylko 2% badanych jest o tym zdecydowanie przekonanych.

Warto zauważyć, że niepalący nieznacznie częściej niż palący (13% wobec 12%) sądzą, że e-papierosy mogą pomóc w odejściu od nałogu palenia.

Wykres 37. Czy, Pana(i) zdaniem, e-papierosy mogą pomóc rzucić palenie?

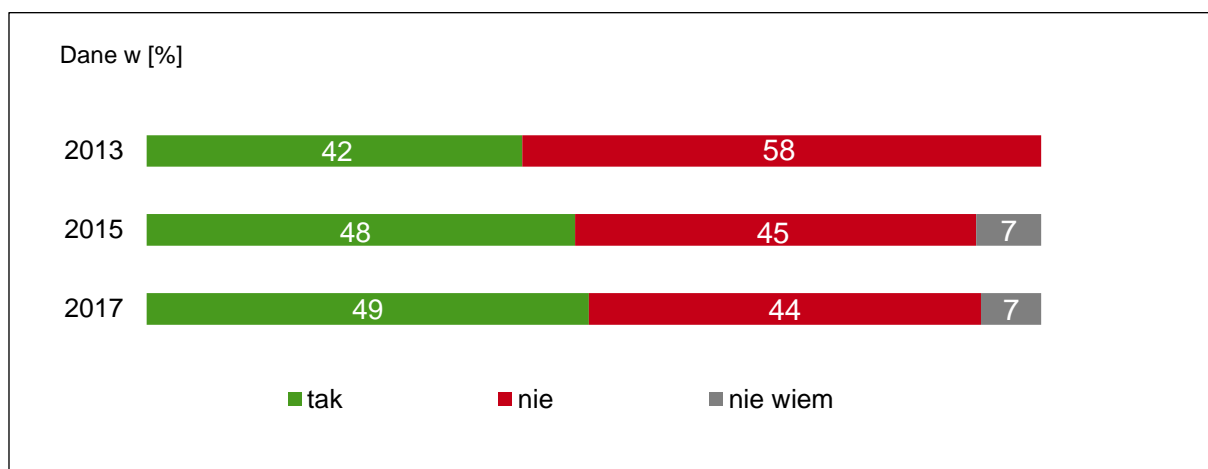

N=1042

5. Przestrzeganie zakazu palenia w miejscach publicznych i opinie na ten temat

W 2017 roku odpowiedź na pytanie czy ludzie przestrzegają zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych nieznacznie różniła się w porównaniu z 2015 rokiem. Prawie połowa badanych (49%) jest zdania, że zakaz ten jest przestrzegany. Przeciwnego zdania było 44%. Natomiast 7% badanych nie ma na ten temat jednoznacznej opinii i odpowiada „nie wiem”.

Wykres 38. Czy Pana(i) zdaniem, ludzie przestrzegają zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych?

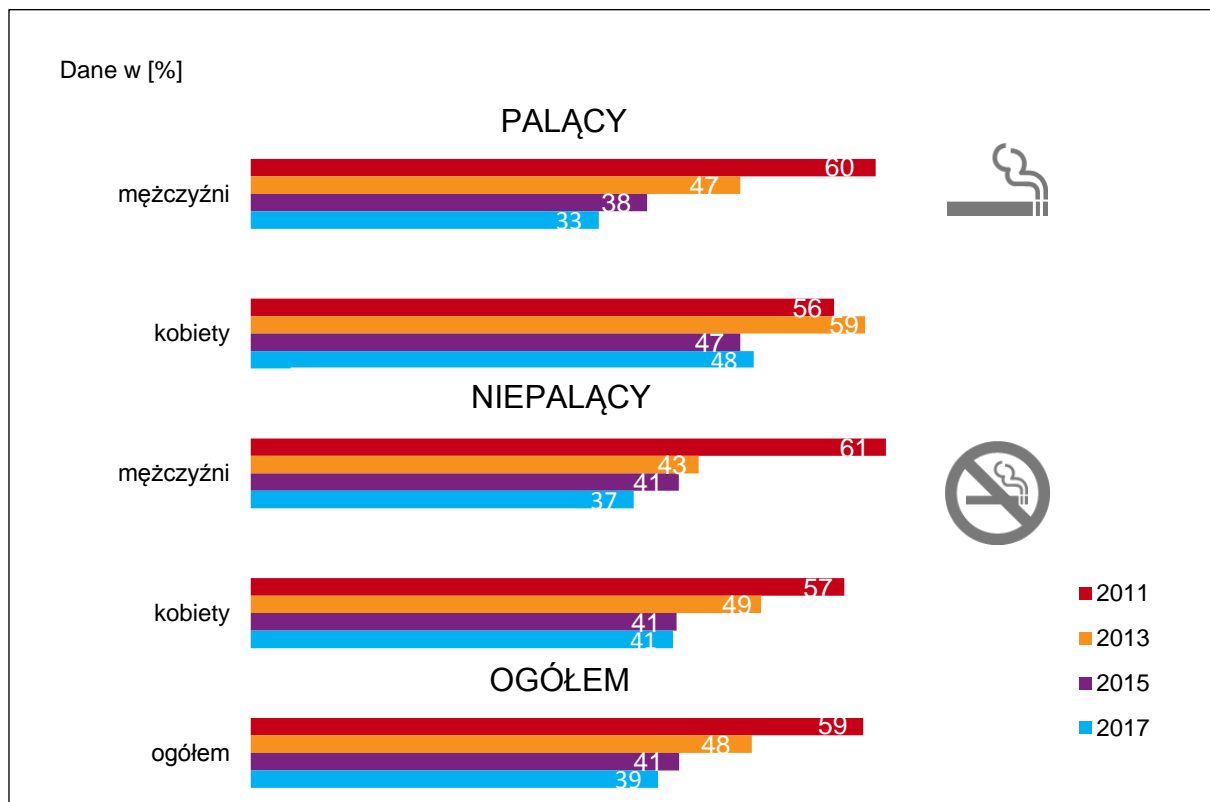

2013: N=1002, 2015: N=1004, 2017: N=1042

*W 2015 roku do kafeтерии została dodana odpowiedź „nie wiem”.

W 2011 roku mężczyźni i kobiety, zarówno palący, jak i niepalący, równie często uważali, że częściej niż kilka lat temu zdarza się, że osoby niepalące proszą palących o niepalenie w miejscach, gdzie jest to niedozwolone. Tego zdania było wtedy 60% palących i 61% niepalących mężczyzn oraz 56% palących i 57% niepalących kobiet. Dzisiaj sytuacja ta uległa zmianie. Wyraźnie spadł odsetek osób, które zauważają taką tendencję – w szczególności wśród palących, jak i niepalących, mężczyzn.

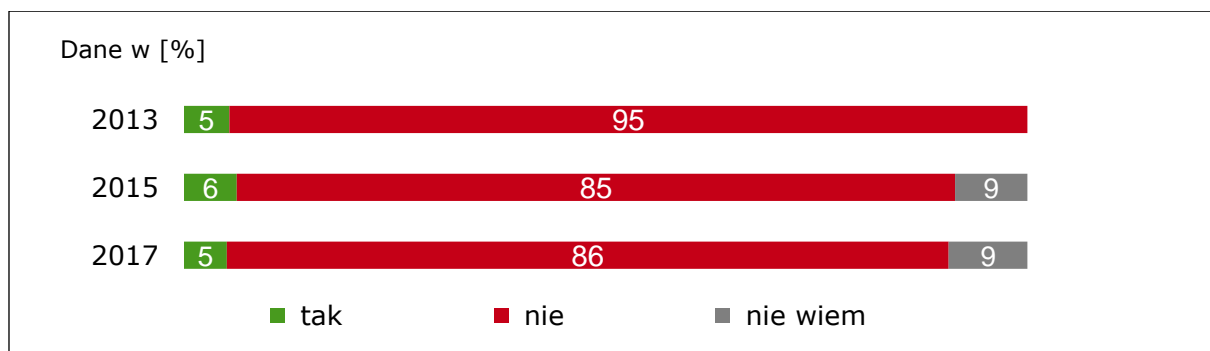
Wykres 39. Czy według Pana(i) dzisiaj, częściej niż kilka lat temu zdarza się, że osoby niepalące proszą palaczy o niepalenie w miejscach, gdzie jest to zabronione? Odsetek odpowiedzi twierdzących.

palący N=264, niepalący N=778

W 2015 roku na pytanie: „Czy Pan(i) lub ktoś z Pana(i) otoczenia otrzymał mandat za palenie tytoniu w miejscu publicznym?” 6% badanych odpowiedziało twierdząco. W tym roku odsetek ten utrzymuje się na tym samym poziomie i wynosi 5%. Zarówno w 2013, 2015 jak i w 2017 roku zdecydowana większość Polaków nie doświadczyła takiej sytuacji i nie słyszała, by doświadczył jej ktoś z ich bliskiego otoczenia.

Wykres 40. Czy Pan(i) lub ktoś z Pana(i) otoczenia otrzymał mandat za palenie tytoniu w miejscu publicznym?

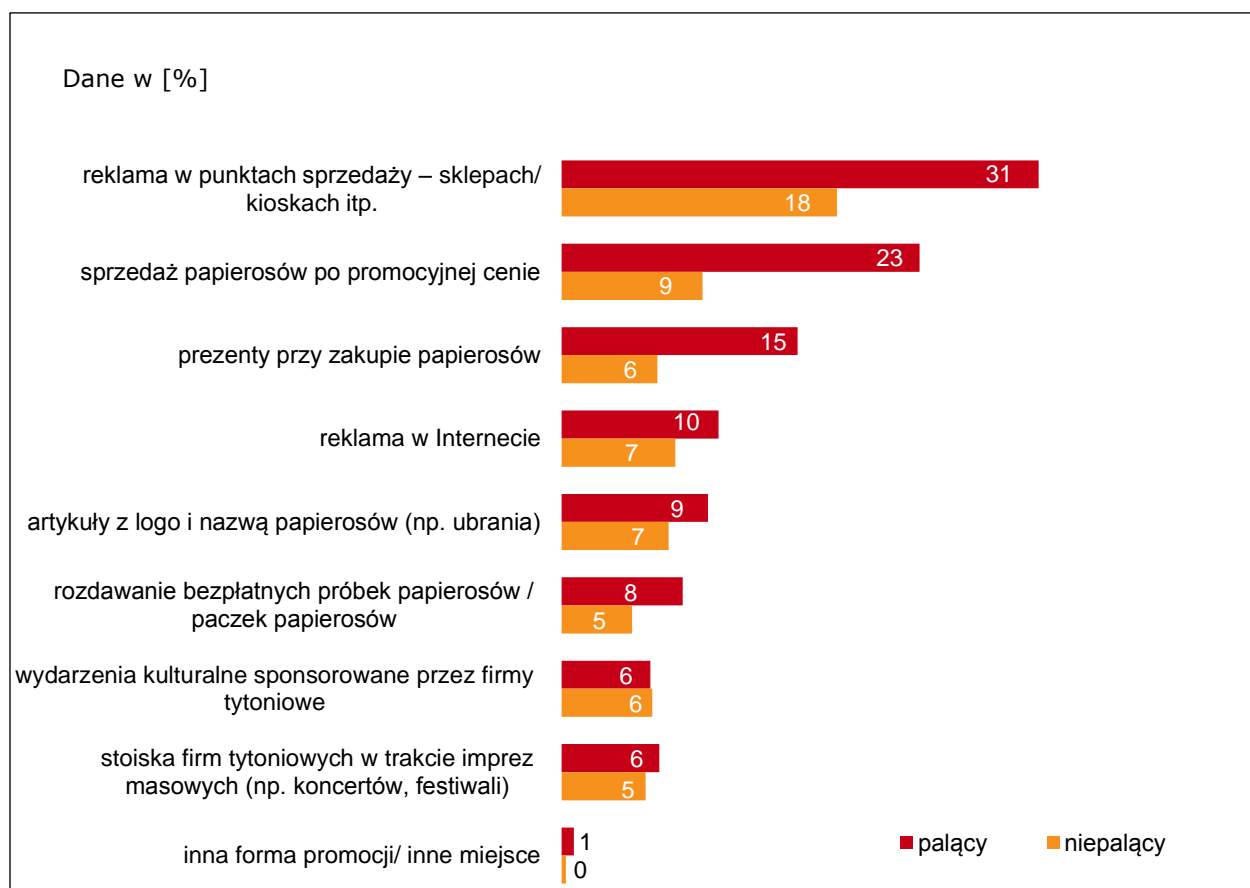
2013: N=1002, 2015: N=1004, 2017: N=1042

*W 2015 roku do kafeтерии została dodana odpowiedź „nie wiem”.

6. Promocja papierosów i kampanie zachęcające do rzucenia palenia

Najczęściej spotykaną formą promocji i marketingu papierosów jest reklama w punktach sprzedaży (sklepach, kioskach) – zetknięto się z nią 31% palaczy oraz niemal co piąty niepalący (18%). W stosunku do wyników z roku 2015, palący rzadziej spotykają się z tego rodzaju formą promowania produktów tytoniowych (o 10 punktów procentowych). Kolejną najczęściej występującą formą jest sprzedaż papierosów po promocyjnej cenie (wskazania 23% palaczy i 9% niepalących). W dalszej kolejności pojawiały się prezenty przy zakupie papierosów (15% – palących, 6% – niepalących). A także reklama w Internecie (10% – palących, 7% – niepalących). Z artykułami z logo i nazwą papierosów (np. ubraniami) zetknięto się 9% palących i 7% niepalących. Ponadto rozdawanie bezpłatnych próbek papierosów / paczek papierosów (8% palących, 5% niepalących), wydarzenia kulturalne sponsorowane przez firmy tytoniowe (6% palących, 6% niepalących) oraz stoiska firm tytoniowych w trakcie imprez masowych (np. koncertów, festiwali) (6% palących, 5% niepalących). Inna forma promocji/ inne miejsce (1% palących, 0% niepalących).

Wykres 41. Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z formą promocji i marketingu papierosów...? Odsetek odpowiedzi twierdzących.

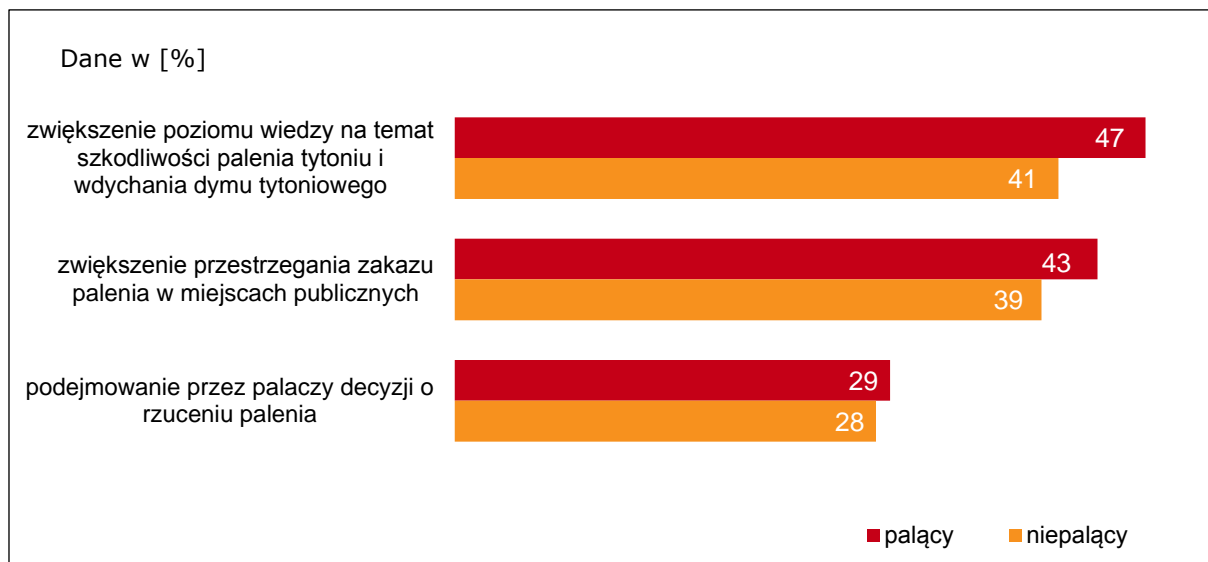

palący N=264, niepalący N=778

Prawie połowa palących (47%) oraz trochę mniej niepalących (41%) uważa, że kampanie społeczne/medialne mają wpływ na zwiększenie poziomu wiedzy na temat szkodliwości palenia tytoniu i wdychania dymu tytoniowego. 43% palących i 39% niepalących jest dodatkowo zdania, że spoty w TV i radiu, akcje prozdrowotne, ulotki i plakaty antynikotynowe zwiększają poziom przestrzegania zakazu palenia w

miejscach publicznych. Niemal trzech na dziesięciu palaczy (29%), oraz prawie tyle samo niepalących (28%), twierdzi również, że antynikotynowe kampanie społeczne/medialne mają wpływ na podejmowanie przez palaczy decyzji o rzuceniu palenia.

Wykres 42. Czy Pana(i) zdaniem, kampanie społeczne/ medialne (spoty w TV i radiu, akcje prozdrowotne, ulotki i plakaty antytytoniowe) wpływają na.....? Odsetek odpowiedzi twierdzących.

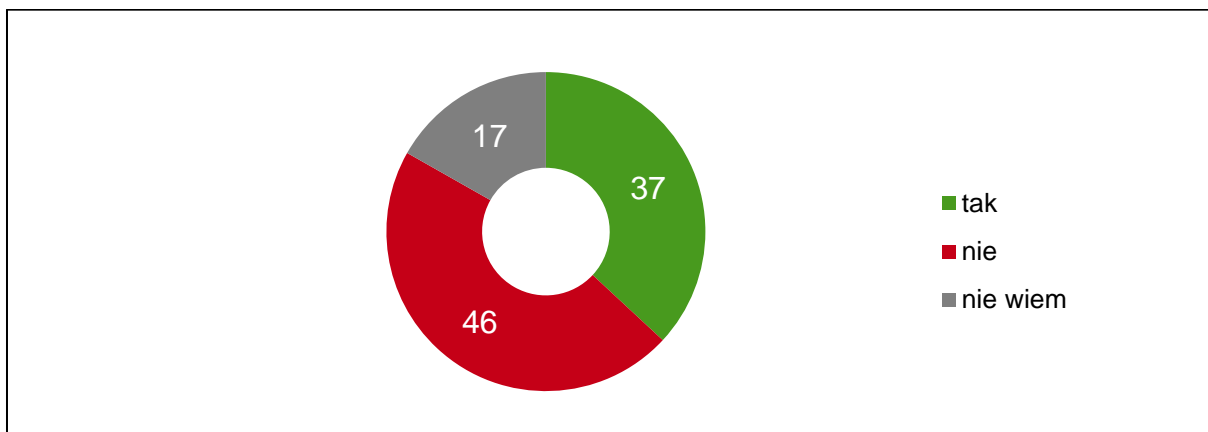

palący N=264, niepalący N=778

Prawie połowa Polaków (46%) nie wierzy w skuteczność programów prozdrowotnych oraz kampanii społecznych o tematyce antynikotynowej skierowanych do uczniów szkół. Więcej niż co trzeci z nas (37%) jest jednak odmiennego zdania i sądzi, że takie programy i kampanie sprawiają, że młodzież rzadziej sięga po papierosa. 17% nie ma zdania na ten temat.

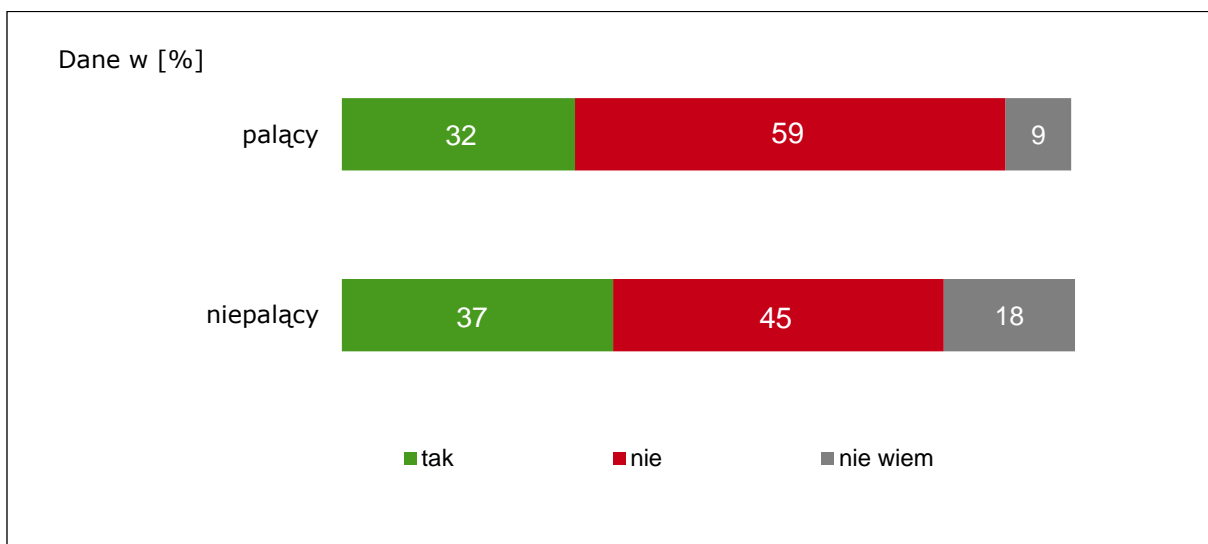
Wykres 43. Czy Pana(i) zdaniem, programy prozdrowotne i kampanie społeczne o tematyce antytytoniowej skierowane do uczniów szkół powodują, że młodzież rzadziej sięga po papierosa?

N=1042

Ponad połowa palących Polaków (59%) jest zdania, że wprowadzenie zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych i zakładach pracy nie sprzyja podejmowaniu przez palaczy decyzji o rzuceniu palenia. Takiego samego zdania są nieco rzadziej osoby niepalące (45%). Co trzeci badany, zarówno palący, jak i niepalący, sądzi natomiast, że taki zakaz sprzyja podejmowaniu decyzji o rzuceniu palenia przez ludzi uzależnionych od tytoniu.

Wykres 44. Czy Pana(i) zdaniem, wprowadzanie zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych i zakładach pracy sprzyja podejmowaniu przez palaczy decyzji o rzuceniu palenia?

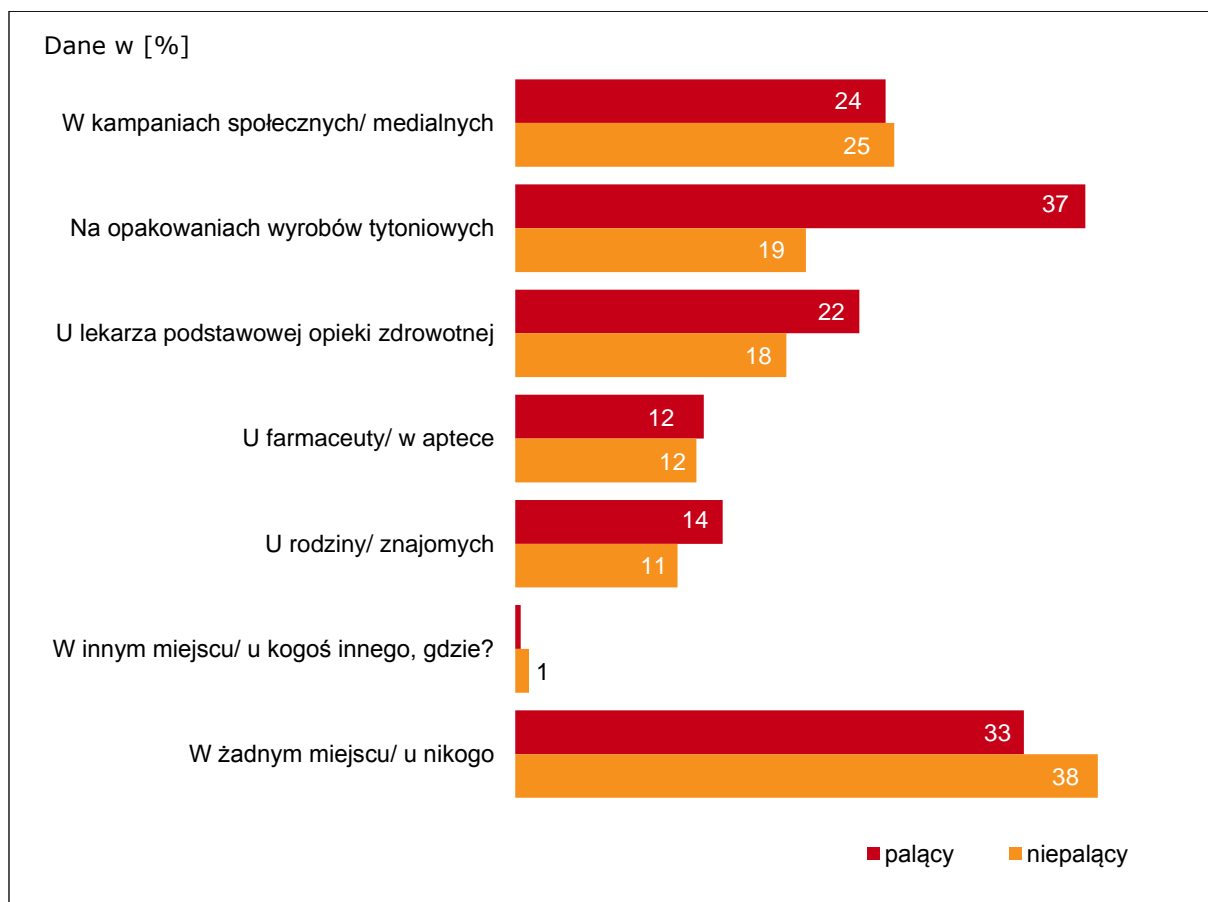
palący N=264, niepalący N=778

Z badania wynika, że palacze nieco częściej niż osoby niepalące pamiętają i wskazują miejsca, gdzie zetknęli się z informacjami na temat rzucenia palenia.

Najczęstszym źródłem wiedzy na temat możliwości rzucenia palenia są kampanie społeczne/medialne (25%) – wskazuje na nie 24% palaczy i 25% osób niepalących. Następnie Polacy pozyskują takie informacje z opakowań wyrobów tytoniowych (24%,

przy czym osoby palące widują takie informacje znacznie częściej (37% palaczy w stosunku do 19% osób niepalących). Niemal co trzeci palacz (22%) i co piąty niepalący (18%) jako takie miejsce zaznaczył „u lekarza podstawowej opieki zdrowotnej”. W dalszej kolejności Polacy zetknęli się z tego typu informacjami u farmaceuty/ w aptece (palący – 12%, niepalący – 12%). Następnie respondenci wskazywali znajomych i rodzinę (14% – palacze, 11% – niepalący). Nieliczni respondenci wskazywali telewizję (9% palących i 2% niepalących). Najwięcej respondentów zadeklarowało jednak, że nie spotkało się w żadnym miejscu/ u nikogo z tego typu informacjami – odpowiedziało tak 33% palących i 38% niepalących.

Wykres 45. Gdzie, jeśli kiedykolwiek, zetknął(ęła) się Pan(i) z informacjami na temat możliwości rzucenia palenia?

palący N=264, niepalący N=778

Poprosiliśmy Polaków o wskazanie czynników, które według nich są najskuteczniejsze w ograniczaniu palenia tytoniu. 65% badanych wśród trzech najskuteczniejszych czynników wskazywało „wzrost cen papierosów”.

Kolejno najczęściej wskazywane były takie czynniki jak: wprowadzenie zakazu palenia w miejscach publicznych – 50%, kampanie społeczne/medialne/programy prozdrowotne – 48%; całkowity zakaz reklamy i promocji wyrobów tytoniowych – 42%; umieszczenie na paczkach papierosów fotografii przedstawiających skutki używania tytoniu – 35%, zastosowanie leczenia w celu pomocy w rzuceniu palenia (28%), wprowadzenie jednolitych opakowań papierosów (17%), czy w końcu wprowadzenie zakazu produkcji papierosów mentolowych i typu slim – 15%.

Osoby palące w większym stopniu doceniłyby pomoc medyczną podczas procesu rzucania palenia (35% osób palących wobec 25% niepalących). Jednak rzadziej do rzucenia palenia palaczy zachęciłby całkowity zakaz promocji i reklamy wyrobów tytoniowych (36% osób palących wobec 44% osób niepalących).

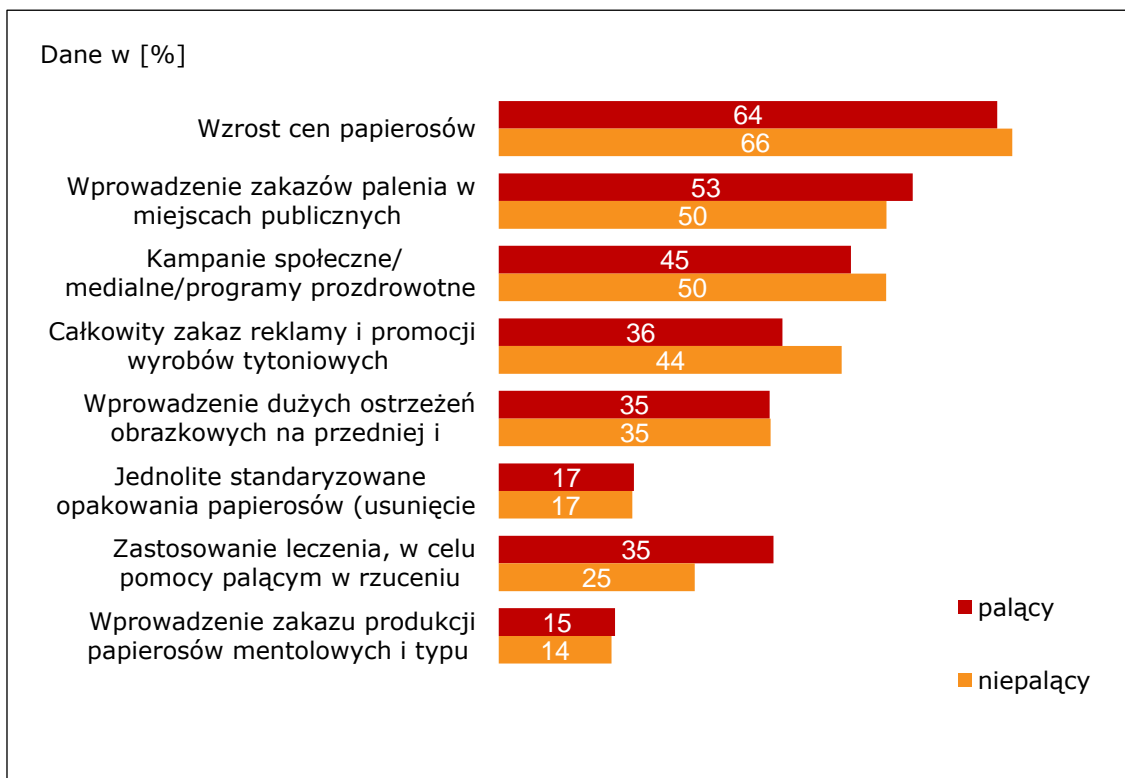
Wykres 46. Który z wymienionych czynników uważa Pan(i) za najskuteczniejszy w ograniczaniu palenia tytoniu? Trzy najczęstsze wskazania – ogół badanych

Dane w [%]

N=1042

Wykres 47. Który z wymienionych czynników uważa Pan(i) za najskuteczniejszy w ograniczaniu palenia tytoniu? Trzy najczęstsze wskazania – rozkład częstości wśród palący i niepalących

palący N=264, niepalący N=778

7. Podsumowanie

7.1 Postawy wobec palenia

- Nadal znacząca część Polaków w wieku 15 i więcej lat – jedna czwarta (24%) – regularnie (codziennie) pali tytoń.
- Od 2011 do 2015 roku zauważalna jest tendencja spadkowa odsetka regularnych palaczy – z 31% w 2011 roku do 24% w 2015 roku. W 2017 roku odsetek ten nie uległ zmianie.
- W 2017 roku zauważalny jest spadek odsetka osób, które próbowały rzucić palenie – różnica 6 punktów procentowych w porównaniu z wynikami z 2015 roku (23% wobec 29%).
- W 2017 roku na niższym poziomie niż w poprzednich latach utrzymuje się odsetek dorosłych Polaków, którym udało się zaprzestać palenia w ostatnim roku (6% ogółu, 6% mężczyzn i 6% kobiet).
- Spośród osób, które były regularnymi palaczami, ale rzuciły palenie 17% przestało palić w ciągu ostatniego roku.
- W 2017 roku w populacji mężczyzn odsetek nigdy niepalących (52%) nieznacznie przewyższył odsetek kiedykolwiek palących (48%).
- Wśród kobiet odsetek nigdy niepalących jest natomiast jeszcze wyższy niż w poprzednich latach od odsetka kiedykolwiek palących (71% wobec 29%).
- 12% spośród nałogowych palaczy zaczęło palić tytoń w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Wśród mężczyzn odsetek ten wynosi 11%, natomiast wśród kobiet 13%.

7.2 Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania palenia

- Palenie tytoniu jest zjawiskiem społecznie i ekonomicznie zróżnicowanym, także w grupach wyróżnionych według płci.
- Wśród mężczyzn częściej palą 40-latkowie (40% osób w wieku 40-49 lat), osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (40%) oraz ci, którzy źle oceniają swoją sytuację materialną (37% z nich).
- Wśród kobiet osobami częściej palącymi tytoń są 30-latki (31%), gospodynie domowe (39%) oraz osiągające niskie dochody (41%).
- Czynnikiem determinującym palenie jest, oprócz płci, wieku czy wykształcenia, także sytuacja materialna. Zdecydowanie najwyższe odsetki palących notuje się wśród bezrobotnych (47% ogółu) oraz wśród osób źle oceniających swój status materialny (30% ogółu), a najmniej wśród osób z wyższym wykształceniem (17% z nich pali) oraz dobrze lub średnio oceniających swoją sytuację ekonomiczną (24% z nich pali). Wpływ oceny sytuacji materialnej w 2017 roku jest mniejszy niż w poprzednich latach.

7.3 Behawioralna charakterystyka palenia

- Trzy czwarte polskich palaczy tytoniu (78%) pali tradycyjne, produkowane fabrycznie papierosy.
- Inną, relatywnie często wybraną formą tytoniu jest tytoń do samodzielnego skręcania (19%). Papierosy typu slim (6%) oraz papierosy mentolowe (3%) palą już tylko nieliczni, częściej kobiety niż mężczyźni.

- Pozostałe wyroby tytoniowe, w tym e-papierosy palone są w marginalnej skali. Część palących e-papierosy pali także papierosy tradycyjne. E-papierosy są najczęściej palone w celu rzucenia palenia papierosów tradycyjnych.
- 3% Polaków zadeklarowało, że przynajmniej raz palili e-papierosa.
- Większość palących Polaków zaczęła codziennie palić tytoń w młodym wieku (na ogół między 15 a 19 rokiem życia: 63% mężczyzn i 53% kobiet) i pali dużo papierosów (60% mężczyzn i 46% kobiet co najmniej paczkę papierosów dziennie).
- Niespełna jedna trzecia regularnie palących (24%) podjęła w ciągu ostatniego roku próbę zaprzestania palenia, a nieco więcej palaczy (27%) planuje rzucić palenie w najbliższym czasie.

7.4 Bierne narażenie na dym tytoniowy

- Tak jak w latach ubiegłych, tak i teraz większości palaczy zdarza się palić w obecności osób niepalących. Niemal co piąty palący Polak przyznaje, że czasem pali w obecności dzieci (17% mężczyzn i 20% kobiet), natomiast w obecności kobiet ciężarnych zdarza się zapalić 5% palącym mężczyznom i 9% palącym kobietom.
- 40% Polaków mówi, że w ich domach pali się tytoń. Częściej jednak jest on palony na zewnątrz lub w miejscach specjalnie do tego celu wyznaczonych.
- Całkowity zakaz palenia w domu (60%) jest zdecydowanie częstszym zjawiskiem niż nieograniczona swoboda palenia (12%).
- Choć bierne narażenie na dym tytoniowy w pracy i niektórych miejscach publicznych wciąż się zdarza, to na ogół ogranicza się do palarni lub przestrzeni na zewnątrz budynków.
- W miejscach publicznych Polacy najczęściej narażeni są na bierne palenie na przystankach i w obiektach komunikacji (23%), w parkach i na plażach (14%), w barach i pubach (12%) oraz dyskotekach i klubach muzycznych (9%) a także w zakładach pracy (8%).
- Choć odnotowano spadek w stosunku do poprzedniego roku (o 6 punktów procentowych) w przypadku nastolatków narażonych w szkołach na bierne palenie, to odsetek ten wciąż jest wyższy niż ten z 2013 roku.
- Bierne narażenie na dym tytoniowy w innych miejscach publicznych jest zjawiskiem rzadszym, w szczególności w miejscach zabaw dzieci (4%), szkołach (3%), szpitalach i innych placówkach służby zdrowia (2%), obiektach kulturalnych (2%) oraz urzędach i instytucjach państwowych (3%).

7.5 Opinie i postawy wobec programów i polityki zdrowotnej ograniczającej palenie

- Polacy są niemal równo podzieleni, jeśli chodzi o opinie na temat tego, jak w miejscach publicznych przestrzegany jest zakaz palenia. 49% Polaków jest zdania, że zakaz ten jest przestrzegany, natomiast 44% jest przeciwnego zdania. 7% nie ma w tej sprawie jednoznacznej opinii.
- Dwie piąte Polaków (39%) ma poczucie, że częściej niż kilka lat temu zdarza się, że osoby niepalące proszą palaczy o niepalenie w miejscach, gdzie jest to zabronione. W każdym z kolejnych pomiarów odsetek osób podzielających taką opinię jest coraz niższy.
- Niewiele osób (5%) osobiście otrzymało lub ktoś z ich najbliższego otoczenia otrzymał mandat za palenie tytoniu w miejscach publicznych.

7.6 Promocja papierosów i kampanie zachęcające do rzucenia palenia

- Wielu Polaków, przede wszystkim palących, zetknęło się z jakąś formą promocji i marketingu papierosów; najczęściej w postaci reklamy papierosów w punktach sprzedaży (31% palących) oraz sprzedaży w promocyjnej cenie (23% palących).
- Z informacjami na temat możliwości rzucenia palenia Polacy zetknęli się najczęściej na opakowaniach wyrobów tytoniowych (37%), w kampanii społecznej (24% palących), a także u lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (22% palących).
- Część form reklamy, promocji i marketingu papierosów, z którymi zetknęli się badani jest zabroniona prawem, np. reklama papierosów w punktach sprzedaży czy w Internecie, rozdawanie bezpłatnych próbek papierosów, wręczanie prezentów przy zakupie papierosów, sponsorowanie imprez kulturalnych przez firmy tytoniowe. Mimo tego, to właśnie te formy reklamy wskazywane są najczęściej.
- Za trzy najskuteczniejsze czynniki ograniczające palenie Polacy uważają podniesienie cen papierosów (65% wskazań), wprowadzenie zakazów palenia w miejscach publicznych (50%) a także prowadzenie kampanii społecznych i medialnych oraz programów prozdrowotnych (48%).

8. Rekomendacje

- Wyniki tegorocznego badania potwierdzają pozytywny wpływ ustawy antynikotynowej. Odsetek osób narażonych na bierne palenie pozostaje na relatywnie niskim poziomie. Zaobserwowane zmiany wskazują na zahamowanie tendencji spadkowej, a nawet na nieznaczny wzrost odsetka osób narażonych na bierne palenie w różnych miejscach publicznych.
- Tendencja spadkowa dotycząca palenia tytoniu w 2017 roku się zatrzymała. W 2013 roku nastąpił spadek o 4 punkty procentowe w stosunku do roku 2011 odsetka osób palących, w 2015 – o 3 punkty w porównaniu z 2013, a w 2017 roku wynik pozostał na tym samym poziomie. Nadal więc potrzebne są działania prowadzące do ograniczenia palenia tytoniu – przede wszystkim działania edukacyjno-informacyjne w postaci kampanii społecznych/medialnych oraz akcji prozdrowotnych. Szczególnie ważna jest edukacja dzieci i młodzieży, aby wyeliminować lub opóźnić proces inicjacji tytoniowej, ponieważ jak wskazują przeprowadzone badania nałogowi palacze najczęściej zaczynają palić codziennie w wieku 15-19 lat, a co szósty uczeń jest narażony w szkole na bierne palenie.
- Działania mające na celu ograniczenie palenia tytoniu powinny być skierowane przede wszystkim do osób w średnim wieku (zarówno kobiet, jak i mężczyzn), słabiej wykształconych, które zamieszkują małe i średnie miasta oraz, ze szczególnym uwzględnieniem osób bezrobotnych. Ocena sytuacji materialnej nie ma obecnie tak dużego wpływu, jak w poprzednich latach na stopień palenia papierosów – jest to być może uwarunkowane otrzymywaniem dodatkowych świadczeń (program 500+) przez osoby gorzej sytuowane.
- W walce z ograniczeniem konsumpcji tytoniu nie traci na znaczeniu poszerzanie działań mających na celu zmiany postaw palaczy. Ważne jest wspieranie osób podejmujących starania prowadzące do zerwania z nałogiem. Chodzi przede wszystkim o wzmocnienie motywacji do rzucenia palenia, a także tworzenie, szczególnie w najmłodszych grupach wiekowych, np. mody na niepalenie, aby młodzi nie postrzegali palenia tytoniu jako przejawu dorosłości i powodu do dumy.
- Polacy dostrzegają znaczenie czynników ekonomicznych w walce z konsumpcją tytoniu. Zdecydowana większość badanych (65%) uznaje podniesienie cen papierosów za najskuteczniejszy bodziec wpływający na ograniczenie palenia tytoniu.
- Wyniki badania pokazują (podobnie jak w poprzednich latach), że miejscem, gdzie jesteśmy najbardziej narażeni na bierne palenie, są przystanki autobusowe. 23% badanych deklaruje, że było narażonych na dym tytoniowy w tych właśnie miejscach. Czy jest to skutek braku wiedzy o istniejącym zakazie, czy lekceważenie istniejących przepisów przez osoby palące, czy może szwankuje egzekwowanie zakazu? Warto wciąż przypominać o panujących zakazach. Ze względu na utrzymującą się wciąż tendencję do palenia na przystankach komunikacji miejskiej, miejsca te mogą stanowić dobrą przestrzeń do komunikacji konsekwencji związanych z paleniem.
- Opinie Polaków są niemal równo podzielone, jeśli chodzi o przestrzeganie zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych – 49% uważa, że zakaz ten jest przestrzegany, 44% – że nie jest. Niewielu badanych zetknęło się z sytuacją

ukarania osoby łamiącej zakaz palenia w miejscach publicznych. Nadal istnieje potrzeba wzmocnienia egzekwowania zakazu palenia oraz być może wprowadzenia zmian w zasadach karania palaczy nieprzestrzegających zakazu palenia, gdyż obecny system wydaje się być niewystarczająco skuteczny.

- Choć odsetki palących w obecności dzieci i kobiet w ciąży się zmniejszyły, to znacząco wzrósł odsetek mężczyzn palących w obecności osób niepalących. Jako, że kampanie społeczne/ medialne bądź programy prozdrowotne wskazywane są na trzecim miejscu w najskuteczniejszym ograniczaniu palenia tytoniu, warto zwrócić w nich uwagę na wyżej wymienione problemy oraz uświadamiać palaczy, iż nie należy palić w obecności osób niepalących, podobnie jak w przypadku grup szczególnie narażonych. W takich kampaniach należy zwrócić szczególną uwagę na skutki biernego palenia.
- Podobnie jak dwa lata temu rekomendowane jest, by we wszystkich miejscach publicznych i zakładach pracy wzmocnić egzekwowanie zakazu palenia. Wymaga to nie tylko zmian w prawie w postaci obarczenia odpowiedzialnością za przestrzeganie zakazu właściciela lub zarządcę danego obiektu, ale także zwiększenia społecznej i instytucjonalnej świadomości i asertywności w tym zakresie.
- Mimo wprowadzenia zakazu reklamy, promocji i sponsorowania wyrobów tytoniowych, badani deklarują, że spotykają się z tego typu komunikatami. Najczęściej wspominają o reklamach papierosów w punktach sprzedaży oraz w Internecie i sprzedaży papierosów po promocyjnej cenie. Odpowiedzi badanych wskazują zatem na to, że wprowadzona ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych nie funkcjonuje w sposób należyty.² Warto byłoby rozważyć rozszerzenie działań kontrolnych w tej dziedzinie.
- Wciąż najskuteczniejszym czynnikiem w ograniczeniu palenia papierosów są wzrost cen, zakaz palenia w miejscu pracy i kampanie społeczne. Zmiana w opakowaniach papierosów jest oceniana jako czynnik raczej drugorzędny, choć to właśnie z opakowań palacze najczęściej czerpią informację o możliwości rzucenia palenia. W celu ograniczenia palenia tytoniu należy więc skupić się na tych czynnikach, które mają bezpośredni wpływ na życie Polaków, np. na ich budżet lub przyzwyczajenia, jak również dobrać komunikaty i treści do publikacji na opakowaniach, które byłyby bardziej skuteczne niż do tej pory.
- Od kilku lat elementem rynku tytoniowego są e-papierosy. Choć ciągle brakuje naukowych badań na temat ich szkodliwości oraz skuteczności jako środka pomagającego rzucić palenie, 13% Polaków jest przekonanych, że e-papierosy mogą pomóc w zerwaniu z nałogiem. Badani deklarują także, że palą e-papierosy na przemian z tradycyjnymi papierosami lub w miejscach objętych zakazem palenia tytoniu. Jednak mimo wszystko e-papierosy nie są jeszcze bardzo popularną formą zażywania tytoniu, nie zmienia to faktu, że należy zwiększyć świadomość Polaków na ich temat.

---

² USTAWA z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 957)